

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти Магістр
на тему: **«Методика складання «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» та
аналіз майнового стану підприємства»**

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Облік і оподаткування
спеціальності 071 Облік і оподаткування
ступеня вищої освіти Магістр
групи 1
Лега Н. А.
Керівник: Левченко З. м.
Рецензент:

Полтава – 2021 року

ЗМІСТ

	ст.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ «БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)».....	10
1.1. «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»: будова, зміст, призначення.....	10
1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення..	19
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ «БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)» ПІДПРИЄМСТВ	22
2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства	22
2.2. Підготовка облікових даних для складання «Балансу (Звіту про фінансовий стан)».....	28
2.3. Порядок складання активу та пасиву «Балансу (Звіту про фінансовий стан)».....	33
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	47
3.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання	47
3.2. Аналіз структури та динаміки майна і джерел формування капіталу	53
3.3. Оцінювання оборотності та ефективності використання активів і пасивів.....	60
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми. Згідно із законодавством, Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансові звітність в Україні», усі підприємства та організації повинні на основі даних бухгалтерського обліку складати і подавати фінансову звітність. Ця необхідність зумовлена тим, що користувачі фінансової звітності потребують систематизованої інформації про діяльність підприємства.

Економічні рішення, які приймають користувачі фінансових звітів, вимагають оцінки здатності підприємства генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також часу та впевненості в їх генеруванні. Користувачі можуть краще оцінювати економічний стан підприємства, якщо мають у своєму розпорядженні узагальнену та систематизовану інформацію у вигляді фінансової звітності.

Інформацію про фінансовий стан надає бухгалтерський баланс, на базі показників якого розкривається фінансово-господарська діяльність економічного суб'єкта. Тому центральною складовою фінансової звітності як основи інформаційного забезпечення є бухгалтерський баланс, використання якого на належному рівні дозволяє обґрунтувати і прийняти рішення.

На основі даних балансу керівники отримують уявлення про те, яке місце займає підприємство у системі аналогічних підприємств, правильність обраного стратегічного курсу, порівнянні характеристик ефективності використання ресурсів і прийняття різноманітних рішень щодо управління підприємством.

Суттєвий вклад у розвиток теоретичних питань балансу внесли вітчизняні науковці, зокрема Ф. Бутинець, Й. Даньків, О. Дубінін, М. Кужельний, Ю. Кузьмінський, М. Остап'юк, В. Сопко, В. Солдатов, Л. Чижевська, а також російські вчені: Н. Бреславцева, В. Ткач, В. Кузьменко, Я. Соколов, Н. Сергєєва й інші. Історичні аспекти бухгалтерського балансу узагальнювалися вченими в розрізі численних наукових шкіл, течій, напрямів, періодів, але жоден із них не намагався систематизувати історичні аспекти розвитку балансу за його будовою. Крім того, більшість вчених дотримуються думки про необхідність

вдосконалення фінансової звітності відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів. Враховуючи міжнародний досвід, систематично вдосконалюється і нормативна база, яка регламентує питання складання фінансової звітності, що викликає певні труднощі у фахівців-практиків.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження наукове обґрунтування теоретичних та організаційно-методичних положень складання «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» підприємств і розробка на цій основі практичних рекомендацій з удосконалення засад його складання.

Для досягнення мети в роботі поставлено такі завдання:

- уточнити зміст та місце фінансової звітності в сучасній системі інформаційного забезпечення прийняття рішень, обґрунтувати напрями її подальшого розвитку;
- проаналізувати існуючі підходи до визначення теоретичних та організаційних складових процесу складання «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» згідно Національних та міжнародних нормативних документів;
- ознайомитися із порядком складання «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» досліджуваного підприємства;
- здійснити фінансовий аналіз діяльності підприємства;
- вивчити порядок використання звітної інформації для аналізу майнового стану;
- здійснити аналіз майнового стану досліджуваного підприємства.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження процес складання Балансу (Звіту про фінансовий стан)» сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «XXXXXXXXXX» та аналіз майнового стану. Предметом дослідження комплекс теоретичних, організаційно-методичних положень і практика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан)» та використання його даних для аналізу майнового стану.

Методи дослідження. На етапі спостереження за процесом узагальнення та використання інформації щодо складання та подання балансу зовнішнім та внутрішнім користувачам у ході дослідження було використано індуктивний

метод, а у процесі теоретичного осмислення проблеми дедуктивний.

При дослідженні фінансового стану досліджуваного суб'єкта, а також стану формування даних фінансової звітності, застосовувались методи: статистичного спостереження та фінансово-економічного аналізу; аналогії та експерименту; поточного групування та узагальнення інформації; графічний і табличний. При розробці пропозицій щодо удосконалення складання та перевірки фінансової звітності використовувався метод причинно-наслідкового зв'язку та абстрагування.

Наукова новизна одержаних результатів.

1) узагальнено основні етапи аналізу майнового стану: активів, основних засобів, дебіторської заборгованості, власного капіталу тощо. Узагальнено можливості використання даних «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» для проведення аналізу фінансового стану підприємства. Отримані результати аналізу даних «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» дозволяють оцінити результативність роботи підприємства. Зроблені висновки дозволить розробити певний перелік заходів для покращання фінансового стану підприємства;

2) проаналізовано «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» як інформаційне джерело в системі антикризового управління. Отримані результати аналізу даних «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» дозволяють оцінити результативність роботи підприємства. Зроблені висновки дозволить розробити певний перелік антикризових заходів для покращання фінансового стану підприємства;

3) встановлено, що інструментом інформування користувачів виступає фінансова звітність. Дані фінансової звітності, по-перше, це повна, неупереджена та достовірна інформація про поточний стан і результати функціонування підприємства, по-друге, джерело аналітичних висновків для визначення економічного потенціалу підприємств. Отже, бухгалтерська фінансова звітність надає у скомпонованому вигляді значний обсяг інформації, необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам. А саме: зміни у структурі господарських засобів і їх джерел, результати фінансово-господарської

діяльності, рух грошових коштів підприємства.

4) Здійснено ретроспективний аналіз становлення Балансу, як форми звітності. Встановлено ряд етапів, на які плинули поширення подвійного запису в обліковій практиці, поява нових форм обліку та бухгалтерських шкіл, зміни в законодавчо-нормативній базі регулювання обліку. Зважаючи на перелік головних змін, що плинули на складання бухгалтерського балансу, можна сказати, що зміни, які відбуваються на сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку України, обумовлюються вимогами до інформації, яку генерує дана система;

5) узагальнено переваги та недоліки програмного забезпечення у частині подання електронної податкової звітності. Перелік програмного забезпечення не є повним, але якщо проаналізувати наведений перелік переваг та недоліків, то можна зробити висновок, що головним чином електронна звітність економить час, а основним недоліком є технічні неполадки, обмеження у бланках документів та у роботі з ПН. Але за умови високого рівня матеріально-технічного забезпечення підприємства та програмного обслуговування, переваги перевищать її недоліки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та наданні рекомендацій щодо удосконалення організації складання Балансу (Звіту про фінансовий стан)» підприємств та аналізу майнового стану підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження, що ілюструють його новизну, доповідалися й одержали позитивну оцінку на науково-практичній конференції студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик, Всеукраїнських науково-практичних інтернет-конференціях «Розвиток бухгалтерського обліку, оподаткування і контролю в умовах інтеграційних процесів» (Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020 р.) та «Дослідження, розробка і використання моделей економічної поведінки суб'єктів господарювання» (м. Дніпро, НметАУ, 4 грудня 2020 року); III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми

сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти» (Львів: ЛНАУ, 17-19 березня 2021 р); 7-й Міжнародній науково-практичній конференції «Світова наука: проблеми, перспективи та інновації», Торонто, Канада. 2021.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано наукові праці:

1. Баланс, як основне джерело аналізу майнового стану підприємств
World science: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2021. Pp. 442-451. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiyaworld-science-problems-prospects-and-innovations-24-26-marta-2021-goda-torontokanada-arhiv/>.

2. «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» - інформаційне джерело в системі антикризового управління. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Ч. 1. Львів: ЛНАУ, 2021. С. 381 – 384.

3. Інформаційні інтереси користувачів фінансової звітності. *Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів*: Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по спеціальностях. Випуск 10. 2021. Полтава : ПДАА, С. 43-44.

4. Баланс (звіт про фінансовий стан): ретроспективний огляд. *Розвиток бухгалтерського обліку, оподаткування і контролю в умовах інтеграційних процесів*. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 237-240.

5. Електронна податкова звітність: переваги та недоліки програмного забезпечення. *Дослідження, розробка і використання моделей економічної поведінки суб'єктів господарювання*: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Дніпро: НметАУ, 2020. С. 23-25.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ «БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)»

1.1. «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»: будова, зміст, призначення

Баланс як форма фінансової звітності пройшов ряд етапів у своєму розвитку, на які вплинули поширення подвійного запису в обліковій практиці, поява нових форм обліку та бухгалтерських шкіл, зміни в законодавчо-нормативній базі регулювання обліку [35]. Динамічні зміни у нормативних документах з регулювання обліку стимулюють постійну увагу до вивчення цього питання. Термін «баланс» походить від латинського: *bis* – двічі та *lanx* – шалька терезів, тобто дві шальки терезів, які характеризують рівновагу.

Поняття «баланс» набуло поширення з часів Луки Пачолі (1445-1517 рр. н.е.), в його «Трактаті про рахунки і записи» описано спосіб «подвійного запису» для обліку торгових операцій і визначені основні принципи обліку [35].

Вагомим досягненням наукового розвитку обліку слід визнати пропозицію Ж. Саварі вести основні та допоміжні книги [39]. На той час баланс розглядався як гарантія рознесення операцій за рахунками. Це трактування дало можливість розмежувати два види балансу (Андре, 1636 р.) – пробний і підсумковий. Ж. Саварі, у свою чергу, поділяв підсумкові баланси на інвентарні та конкурсні. Перші передбачали оцінку статей за собівартістю, другі – за ціною продажу [39].

Починаючи з XX ст. складанню балансу почала приділятися підвищена увага. Принципи побудови балансу визначилися в основних рисах наприкінці 30-х років XX ст. та з незначними уточненнями застосовуються дотепер.

З 1 січня 1994 року згідно «Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні» суб'єкти господарювання складали і подавали три форми бухгалтерської фінансової звітності: баланс, звіт про фінансові результати та звіт про зміни у фінансово-майновому стані підприємства. Зміст

статей балансу містив інформацію про капітальні та фінансові вкладення, основні засоби та нематеріальні активи, сировину, матеріали, готову продукцію і товари, незавершене виробництво і витрати майбутніх періодів, розрахунки з дебіторами та кредиторами, фонди і резерви, прибуток (збиток).

Починаючи з 2000 року зміст і форма Балансу та загальні вимоги до розкриття його статей визначалися П(С)БО 2 «Баланс». В подальшому статті балансу змінювалися залежно від змін, внесених Наказами Міністерства фінансів України (за період чинності П(С)БО 2 їх налічувалося 15). На сьогодні діючими нормативними актами що регулювання складання та подання фінансової звітності є НП(С)БО 1 [44]. Останні зміни, що відбулися в структурі балансу узагальнено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Структура балансу до 2000 р., за П(С)БО 2, НП(С)БО 1

1985 р.	П(С)БО 2	НП(С)БО 1
Актив		
Розділ 1. Основні засоби та позаоборотні активи	Розділ 1. Необоротні активи	
	р. 010 -080	р. 1000 - 1095
Розділ 2. Нормовані оборотні засоби	Розділ 2. Оборотні активи	
	р. 100 - 260	р. 1100 - 1195
Розділ 3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи	Розділ 3. Витрати майбутніх періодів	Розділ 3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття
Розділ 4. Засоби і затрати на капітальні вкладення		
Розділ 5. Формування основного стада	р. 270	р. 1200
Пасив		
Розділ 1. Джерела власних та прирівняних до них засобів	Розділ 1. Власний капітал	
	р. 300 -380	р. 1400 - 1495
Розділ 2. Кредити банку під нормовані оборотні засоби та спеціальні кредити	Розділ 2. Забезпечення таких витрат і платежів	Розділ 2. Довгострокові зобов'язання та забезпечення
	р. 400 -430	р. 1500 - 1595
Розділ 3. Різні кредити банку, розрахунки та інші пасиви	Розділ 3. Довгострокові зобов'язання	Розділ 3. Поточні зобов'язання та забезпечення
	р. 440 -480	р. 1600 - 1695
Розділ 4. Джерела засобів для капітальних вкладень	Розділ 4. Поточні зобов'язання	Розділ 4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
	р. 500 -620	р. 1700
Розділ 5. Джерела засобів для фінансування формування основного стада	Розділ 5. Доходи майбутніх періодів	Розділ 5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду
	р. 630	р. 1800

Зважаючи на перелік головних змін, що плинули на складання бухгалтерського балансу, можна сказати, що зміни, які відбуваються на сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку України, обумовлюються вимогами до інформації, яку генерує дана система.

В сучасних умовах ефективність функціонування підприємств пов'язане з створенням інформаційної системи, здатної задовольнити запити всіх зацікавлених користувачів для обґрунтування та прийняття управлінських рішень [38]. Інформація фінансової звітності повинна задовольняти як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів. Узагальнимо інформаційні потреби користувачів фінансової звітності у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Інформаційні інтереси користувачів фінансової звітності

Користувачі	Інформаційні інтереси
Зовнішні	
Власники, засновники	інформація про цінні папери, участь у капіталі підприємств, оцінка якості управління, дивідендна політика
Постачальники, кредитори	оцінка здатності підприємств вчасно виконувати свої зобов'язання, забезпечення зобов'язань, показники ліквідності, платоспроможності
Банки, кредитні установи	оцінка здатності підприємств вчасно виконувати свої зобов'язання, забезпечення зобов'язань, показники ліквідності, платоспроможності, інші показники оцінки фінансового стану, ступінь довіри до підприємства
Покупці та замовники	оцінка здатності підприємств вчасно виконувати свої зобов'язання, тривалість функціонування підприємства, показники ділової активності
Державна фіскальна служба	податкова політика, податкове планування, забезпечення зобов'язань, реальність діяльності, реальність господарських операцій
Зовнішні аудитори	підтвердження відповідності НП(С)БО, реальність показників
Державна статистика	узагальнення показників діяльності по галузях, результати діяльності
Внутрішні	
Керівництво	Показники фінансового стану, прибутковості, загроза банкрутству, перспективи розвитку
Працівники підприємства	Показники фінансового стану, прибутковості, загроза банкрутству
Фінансова служба	Показники фінансового стану для прогнозування конкурентоспроможності підприємства, показники рентабельності для планування виробничої стратегії
Бухгалтерія	Оцінка та аналіз показників фінансової звітності

Отже, бухгалтерська фінансова звітність надає у скомпонованому вигляді значний обсяг інформації, необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам. А саме: зміни у структурі господарських засобів і їх джерел, результати фінансово-господарської діяльності, рух грошових коштів підприємства.

На сьогодні визначення балансу та вимоги до нього, як елементу фінансової звітності, наведено в НП(С)БО 1, де на відміну від раніше діючих національних стандартів, жорстко не регулюється формат складання цього звіту, а лише містить ряд мінімальних вимог до статей, які обов'язково повинні бути включені до його складу.

Елементами балансу, безпосередньо пов'язаними з визначенням фінансового стану підприємства та змін в ньому є: активи, зобов'язання, власний капітал. Структура балансу узгоджена з існуючим планом рахунків. Між складовими балансу існує зв'язок, який зображується формулою: активи (А) = Зобов'язання (З) + Капітал (К).

В активі балансу підприємств майно наведено з урахуванням ступеня ліквідності. Найменш ліквідні статті розміщені на початку, а легко реалізовані активи - наприкінці балансу. Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Тому у діючій формі балансу групування балансових статей активу дозволяє виділити три розділи - табл. 1.3:

Таблиця 1.3

Зміст активу Балансу

Номер розділу	Назва розділу активу	Пояснення розділу активу
Розділ I	Необоротні активи	Це всі активи, що не є оборотними
Розділ II	Оборотні активи	Це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців з дати Балансу
Розділ III	Необоротні активи та групи вибуття	Відображається інформація по субрахунку 286

Як видно з табл. 1.3, активи підприємства поділяються на необоротні,

оборотні та витрати майбутніх періодів. Необоротні активи – це всі активи, що не є оборотними, тобто сюди включаються грошові кошти та їх еквіваленти, які обмежені у використанні, інші активи, які призначені не для реалізації чи споживання протягом дванадцяти місяців з дати балансу (І розділ). Оборотні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу (ІІ розділ).

У табл. 1.4 проведено дослідження складу та структури активу вітчизняних підприємств та сільськогосподарських підприємств.

Таблиця 1.4

Динаміка та структура показників активу «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» вітчизняних підприємств

Роки	Необоротні активи		Оборотні активи		Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття		Майно-всього
	тис. грн	у %	тис. грн	у %	тис. грн	у %	
Усього							
2013	2639813169,3	46,2	3069041563,6	53,7	3420077,2	0,1	5712274810,1
2014	2717620345,2	45,3	3271954021,3	54,6	4691205,4	0,1	5994265571,9
2015	3960148877,9	49,0	4108602679,3	50,9	5031819,2	0,1	8073783376,4
2016	4212813136,0	42,2	5772816523,9	57,8	6161551,7	0,1	9991791211,6
2017	4303282789,2	43,2	5650817419,4	56,7	7678851,8	0,1	9961779060,4
2018	4584315559,2	42,1	6285066560,4	57,8	8668508,4	0,1	10878050628,0
2019	4844512941,6	42,1	6640282371,6	57,8	10180115,5	0,1	11494975428,7
2020	5312301379,2	41,9	7360593624,4	58,0	9585081,4	0,1	12682480085,0
у % до 2013 р.	У 2,0 р.	х	У 2,4 р.	х	У 2,8 р.	х	У 2,2 р.
Сільське господарство							
2013	117942280,5	37,7	195021321,1	62,3	133162,3	0,0	313096763,9
2014	123008777,8	31,5	267541119,0	68,5	57059,6	0,0	390606956,4
2015	171147010,9	25,0	514624535,5	75,0	73349,4	0,0	685844895,8
2016	218567767,1	14,2	1318667260,5	85,8	84061,2	0,0	1537319088,8
2017	272513741,2	29,9	639025180,2	70,1	75170,1	0,0	911614091,5
2018	329310696,7	33,5	654180678,8	66,5	102226,9	0,0	983593602,4
2019	389245087,3	37,8	640995155,7	62,2	126456,9	0,0	1030366699,9
2020	419022957,9	37,1	711123574,2	62,9	158348,3	0,0	1130304880,4
у % до 2013 р.	У 3,6 р.	х	У 3,6 р.	х	+18,9	х	У 3,6 р.

Отже, вартість активів у вітчизняних підприємствах зросла у 2020 році порівняно з 2013 роком у 2,2 рази, в тому числі необоротних – у 2 рази,

оборотних – у 2,4 рази, необоротні активи, які утримуються для продажу – у 2,8 рази. У структурі майна протягом досліджуваних років переважає частка оборотних активів, зокрема у 2020 році 58 %, що на 4,3 пункти більше порівняно з 2013 роком. Частка необоротних активів у структурі майна зменшилася на 4,3 пункти відповідно. В середньому за досліджувані роки частка необоротних активів склала 44 %, оборотних 55,9 % та третього розділу активу – 0,1 %.

Така ж динаміка спостерігається і в сільгосппідприємствах. Зокрема, вартість майна сільгосппідприємств зросла у 3,6 рази – необоротних та оборотних у 3,6 рази. У структурі майна переважає частка оборотних активів, яка склала в середньому за 2013-2020 рр. 69,2 %, необоротних відповідно 30,8 %. Доцільно зазначити, що протягом 2013 – 2020 рр. питома вага активів є стабільною. Якщо частка необоротних активів у 2013 році складала 37,7 %, то у 2020 році – 37,1 %, оборотних активів частка зросла з 62,3 % до 62,9 %.

Необоротні активи сільськогосподарських підприємств займають у структурі необоротних активів вітчизняних підприємств 4,5 %, 4,5 %, 4,3 %, 5,2 %, 6,3 %, 7,2 %, 8,0 %, 7,9 %, тобто спостерігається тенденція до зростання на 3,4 пункти. Оборотні активи у загальній частці вітчизняних підприємств склали 6,4 %, 8,2 %, 12,5 %, 22,8 %, 11,3 %, 10,4 %, 9,7 % та 9,7 %. Зазначимо, що для сільського господарства, важливим є наявність запасів, що і пояснюється середнє значення питомої ваги 11,4 %.

Пасив балансу розкриває втримування власного капіталу й зобов'язань як довгострокового, так і короткострокового характеру. Побудова статей активу впливає на порядок розміщення статей пасиву балансу. Слід дотримуватися правила, за яким статі активу повинні знаходитись напроти пасиву, джерелами утворення яких вони є. Це правило дозволяє виділити чотири розділів пасиву балансу: власний капітал; довгострокові зобов'язання і забезпечення; поточні зобов'язання і забезпечення; зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

У табл. 1.5 узагальнемо інформацію про власний капітал вітчизняних

підприємств.

Таблиця 1.5

Динаміка та структура власного капіталу вітчизняних підприємств

Роки	Власний капітал вітчизняних підприємств - усього		Власний капітал с.-г. підприємств		
	тис. грн	у %	тис. грн	у %	у % до загальної вартості власного капіталу
2013	1950374877,8	34,1	156819940,4	50,1	8,0
2014	1480658001,0	24,7	163931680,4	42,0	11,1
2015	2288741367,5	28,3	275303778,8	40,1	12,0
2016	2445803708,0	24,5	369370896,6	24,0	15,1
2017	2458527641,4	24,7	436337648,4	47,9	17,7
2018	2708576887,7	24,9	482978737,3	49,1	17,8
2019	3092765858,7	26,9	522778659,5	50,7	16,9
2020	3339806058,0	26,3	612250895,2	54,2	18,3
у % до 2013 р.	+71,2	х	У 3,9 р.	х	х

Отже, власний капітал для підприємств є підґрунтям для розвитку. Висока питома вага власного капіталу завжди свідчить про автономність для підприємства. Як показують дані табл. 1.2 ситуація на підприємствах є складною, оскільки в середньому питома вага у капіталі склала 26,8%. Якщо у 2013 році вона складала 34,1 %, то у 2020 році частка власного капіталу – 26,3 %. Тобто підприємства втрачають свою автономність та є залежними не від власного капіталу, а від кредиторів.

Для сільськогосподарських підприємств ситуація є дещо перспективніша. Зокрема частка власного капіталу підприємств у сільському господарстві склала в середньому 44,8 %, при нормативі 50 %. Наприклад, у 2020 році частка власного капіталу у загальній сумі джерел формування склала 54,2 %.

Високою є частка власного капіталу с.-г. підприємств у власному капіталі вітчизняних підприємств, зокрема у 2020 році вона склала 18,3 %.

Другою складовою капіталу підприємства є позиковий (табл. 1.6).

На сьогодні, основними принципами, які діють для підприємств для складання фінансової звітності, в тому числі і СТОВ «XXXXXXXXXX» є:

1. Повне висвітлення - фінансова звітність СТОВ «XXXXXXXXXX» повинна містити всю інформацію про фактичні наслідки господарських операцій

які впливають на управлінські рішення.

Таблиця 1.6

**Динаміка та структура показників зобов'язань та забезпечень «Балансу
(Звіту про фінансовий стан)» вітчизняних підприємств**

Роки	Довгострокові зобов'язання		Поточні зобов'язання		Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу		Капітал -всього
	тис. грн	у %	тис. грн	у %	тис. грн	у %	
Усього							
2013	1070722135,4	18,7	2689338170,9	47,1	1839626,0	0,0	5712274810,1
2014	1359925672,9	22,7	3151253038,8	52,6	2428859,2	0,0	5994265571,9
2015	1668157966,0	20,7	4114903221,6	51,0	1980821,3	0,0	8073783376,4
2016	1696870653,7	17,0	5846688669,2	58,5	2428180,7	0,0	9991791211,6
2017	1730977377,4	17,4	5769538995,9	57,9	2735045,7	0,0	9961779060,4
2018	1757580586,2	16,2	6408553734,3	58,9	3339419,8	0,0	10878050628,0
2019	1633717580,0	14,2	6764591798,3	58,8	3900191,7	0,0	11494975428,7
2020	1914076371,9	15,1	7424970644,4	58,5	3627010,7	0,0	12682480085,0
у % до 2013 р.	78,8	х	176,1	х	97,2	х	У 2,2 р.
Сільське господарство							
2013	43031576,6	13,7	113181017,8	36,1	64229,1	0,0	313096763,9
2014	62975392,2	16,1	163616579,9	41,9	83303,9	0,0	390606956,4
2015	68127156,4	9,9	342359004,0	49,9	54956,6	0,0	685844895,8
2016	61898160,5	4,0	1105991859,9	71,9	58171,8	0,0	1537319088,8
2017	59080542,9	6,5	416146242,3	45,6	49657,9	0,0	911614091,5
2018	82253949,2	8,4	418283213,6	42,5	77702,3	0,0	983593602,4
2019	92966359,0	9,0	414566497,5	40,2	55183,9	0,0	1030366699,9
2020	76799515,0	6,8	441177586,9	39,0	76883,3	0,0	1130304880,4
у % до 2013 р.	78,5	х	289,7982148	х	19,7	х	У 3,6 р.

2. Автономність - СТОВ «XXXXXXXXXX» розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників – Капленка Валерія Ілліча, у зв'язку з чим їх особисте майно та зобов'язання не відображаються у фінансовій звітності.

3. Послідовність - постійне (із року в рік) застосування СТОВ «XXXXXXXXXX» обраної облікової політики.

4. Безперервність - оцінка активів та зобов'язань СТОВ «XXXXXXXXXX» здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі;

5. Нарахування - доходи і витрати СТОВ «XXXXXXXXXX» відображаються в момент їх виникнення.

6. Превалювання сутності над формою - операції СТОВ «XXXXXXXXXX» обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

7. Єдиний грошовий вимірник - вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій СТОВ «XXXXXXXXXX» здійснюється в національній валюті – грн.

8. Інші принципи.

У табл. 1.7 проаналізуємо основні Положення (С)БО, якими керується головний бухгалтер СТОВ «XXXXXXXXXX» - Воскобійник Галина, при веденні обліку та складанні фінансової звітності.

Таблиця 1.7

**Перелік П(С)БО, яке регулює складання і подання фінансової звітності у
СТОВ «XXXXXXXXXX»**

Номер та назва НП(С)БО	Що регулює, визначає
1 «Загальні вимоги до фінзвітності» [44]	мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності, вимоги до визнання і розкриття її елементів, звітні періоди
7 «Основні засоби» [48]	Основні аспекти формування інформації про основні засоби, інші необоротні активи
9 «Запаси» [49]	Формування інформації про запаси і розкриття її у фінзвітності
10 «Дебіторська заборгованість» [50]	Представлено загальні методологічні аспекти формування, регламентує правила визнання дебіторської заборгованості і розкриття її у фінансовій звітності
11 «Зобов'язання» [51]	Тлумачить сутність терміну зобов'язання, засади визнання, оцінки зобов'язань, розкриття у фінансовій звітності
15 «Дохід» [52]	У даному нормативному документі зазначено як формуються в бухгалтерському обліку інформація про доходи (операційні, фінансові та інші звичайні)
16 «Витрати» [53]	Зазначено, що таке витрати, їх класифікацію, як формуються в бухгалтерському обліку інформація про витрати (операційні, фінансові та інші звичайні) ³
26 «Виплати працівникам» [54]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінзвітності

Проведене дослідження доводить, що у межах облікової політики менеджери мають можливість маніпулювати інформацією бухгалтерського балансу. Таким чином користувачі балансу, які потребують неупередженої та достовірної інформації, стають заручниками стратегії, що визначили для себе менеджери при формуванні облікової політики.

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Фінансова звітність підприємств відображає основу та результат їх виробничої діяльності, використання і розподілу прибутку, майнові права власників, тому в Україні створена і функціонує досить потужна нормативна база, яка регулює правові питання її складання. З іншого боку, ведеться наукова дискусія серед вчених-економістів щодо з'ясування і уточнення сутності звітності, її елементів. При вивченні питань фінансової звітності, науковці розглядають також різні шляхи її удосконалення.

Верига Ю. А. визначила шляхи вдосконалення Звіту про фінансові результати сільськогосподарських підприємств. Юстина Андріївна запропонувала форму Звіту про фінансові результати, в якій буде міститися інформація про фінансові результати від реалізації, зміни цін та інші чинники, що забезпечить раціональну послідовність визначення фінансового результату. Автор говорить про доцільність коригування на помилки минулих періодів, якщо вони призвели до зміни фінрезультатів [12].

Гоголь Т. при дослідженні шляхів удосконалення форм фінансової звітності малих підприємств виділяє наступні: для вирішення проблеми відношення витрат і отриманих вигід від фінансової інформації виокремлено основні класифікаційні ознаки: за видами (матеріальні, на оплату праці, фінансові); напрями здійснення (пов'язані з збором, обробкою, аналізом, оцінкою тощо фінансової інформації); за метою виділяє витрати на розробку і прийняття найбільш обґрунтованих рішень. В результаті автором досліджено взаємозв'язок цих витрат з якісними характеристиками фін звітності, і зроблено висновок про самостійність керівництва щодо обліку таких витрат [14].

Петришин Л. у своєму дослідженні рекомендує вдосконалення методики складання фінансової звітності, зокрема: а) статті «Гудвіл», «Відстрочені податкові активи» об'єднати і відображати в складі статті «Інші необоротні активи», в цій же статті показувати «Необоротні активи, призначені для продажу і вибуття»; б) використання трьох розділів у пасиві: I. Власний капітал

(включаючи забезпечення витрат і платежів), II. Довгострокові зобов'язання; III. Поточні зобов'язання (в т.ч. Доходи майбутніх періодів); б) при визначенні фінансового результату від реалізації продукції рослинництві враховувати різні синники що на це впливають: кількість, ціни, обсяг і тд [45].

Безверхий К.В. у частині удосконалення відображення витрат у фінансовій звітності звертає увагу на уточнення складу та обліку інших операційних витрат. Автор на прикладі конкретного підприємства запропонував пропозиції щодо узагальнення та групування витрат іншої операційної діяльності. Зокрема, автор виділяє витрати на: об'єкти соціально-культурного призначення (9491): заробітна плата, ЄСВ, амортизація, витрати на медичні препарати та утримання медпункту; забезпечення працівників (9492): (профспілкові витрати, матеріальна допомога одноразова, вартість путівок, які придбаються підприємствами); представницькі витрати (9493) [2].

Здирко Н. Г. досліджував звітність фермерських господарств в контексті відображення інформації про державну підтримку таких підприємств. Перш за все, автор обґрунтував доцільність застосування ознак класифікації фінансової звітності фермерських господарств [24].

Здирко Н. Г. запропонував для акумулювання коштів фермерських господарств використовувати рахунок 77 «Доходи від використання коштів підтримки». Його використання дозволило б фермерським господарствам відображати повну інформацію про отримані кошти підтримки, а також розраховувати показники рентабельності з урахуванням отриманих та витрачених коштів. На думку науковця, доцільно відображати грошові кошти отримані від держави, як підтримку при надзвичайних подіях, для факту участі держави у діяльності фермерських господарств. При придбанні основних засобів, нематеріальних активів або інших необоротних матеріальних активів, які будуть придбані за кошти, надані державою, їх вартість потрібно відображати у Примітках до фінансової звітності (для господарств, що подають шість форм фінансової звітності), а для фермерських підприємств, які ведуть облік за спрощеною системою – Звіт про використання коштів підтримки,

наданих державою [24].

Попович О. В. досліджено порядок ведення обліку та складання фін звітності на підприємствах малого бізнесу, які були виділені в окремі групи у зв'язку з прийняттям ПКУ. У контексті ПКУ такими виділено окремі групи малих підприємств – платників єдиного податку, спочатку їх налічувалося шість груп платників з розмежуванням їх видів діяльності, обсягів реалізації, доходів, кількості працюючих і т.д., потім їх було об'єднано у три групи, в четверту групу включено платників сільськогосподарського податку (раніше фіксованого сільськогосподарського податку) [56].

Джезялова Н. Б., Аблязова С. А. говорять про доцільність реформування законодавчої бази України, у зв'язку з прийняттям ПКУ та змін внесених до П(С)БО 25. Спрощення системи обліку та оподаткування автор вбачає у: деталізації окремих статей форми № 1-м за рахунок введення нових елементів аналітичного обліку та удосконалення методики формування та фінрезультатів діяльності [17].

Бондарчук Н. В. до актуальних питань складання фінансової звітності відносить зміни, які відбулися у зв'язку з прийняттям ПКУ. Автор говорить про відсутність єдиного, системного підходу до створення законодавчо-нормативних актів, які регулюють облік і алгоритм підготовки фінансової звітності підприємств малого бізнесу [5].

Одну з вирішальних функцій в частині прийняття управлінських рішень відіграє фінансова звітність та послідовність її складання. Дослідження Кохно І. І. та Швеця В. Г. [30] пов'язані з розробкою алгоритму виправлення помилок при складанні фінансової звітності.

Наприклад, якщо помилка виявлена в первинних документах, особа відповідальна за ведення бухгалтерського обліку, повинна повертатись на ступінь назад, з метою подальшої звірки (перевірки). Таким чином, бухгалтер може виявити невідповідності в показниках документів, облікових реєстрів чи фінансової звітності, виправити їх, що в свою чергу вплине на правдивість і повноту відображення інформації у звітності підприємства.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ «БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)» ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «XXXXXXXXXX» (далі – СТОВ «XXXXXXXXXX») діє у відповідності до Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України та інших законодавчих актів України, а також Статуту, який є його єдиним установчим документом.

СТОВ «XXXXXXXXXX» створене з метою одержання прибутку та використання його в інтересах учасників товариства. Засновниками СТОВ «XXXXXXXXXX» є: Гармаш Ганна Йосипівна - 0,0077% (1 147,50 грн), Гармаш Андрій Григорович - 0,0595% (8 925,00 грн), Воскобійник Сергій Сергійович - 0,4287% (64 305,00 грн).

Кінцевими бенефіціарними власниками СТОВ «XXXXXXXXXX» є Капленко Валерій Ілліч, з % частки статутного капіталу в товаристві 54,99 % та Шрамко Євгеній Валерійович відповідно 34,12 %.

Предметом діяльності СТОВ «XXXXXXXXXX» є вирощування сільськогосподарської продукції рослинництва та тваринництва, допоміжна діяльність у рослинництві та тваринництві, виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, неспеціалізована оптова торгівля тощо.

Основними напрямками діяльності підприємства є: сільськогосподарське виробництво та реалізація товарної продукції і сировини; вирощування, переробка, переробка сільськогосподарської продукції як власного виробництва, так і придбаного та інші.

У додатку Г представлено види сільськогосподарської продукції

підприємства та її рух за 2018 – 2020 рр.

Дані додатку Г показали, що підприємство має потужний асортимент продукції. Найбільший увагу підприємство приділяє вирощуванню продукції зернових, а також використовує побічну продукцію для галузі тваринництва (солома, силос, сіно). Крім того, підприємство виробляє комбікорми з власної продукції. Зазначимо, що у підприємстві вирощують картоплю, овочі. СТОВ «XXXXXXXXXX» розвиває і галузь тваринництва – велика рогата худоба, свині і вівці.

У табл. 2.1 узагальнено динаміку та структуру витрат на виробництво продукції с.-г. призначення.

Таблиця 2.1

**Динаміка та структура собівартості продукції у СТОВ «XXXXXXXXXX»
за 2018 – 2020 рр.**

Статті витрат	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	абсо- лютне (+;-)	від- носне, %
Рослинництво								
Прямі матеріальні витрати	79070	69,1	86377	69,7	73620	64,4	-5450	-6,9
Прямі витрати на оплату праці	4873	4,3	5115	4,1	5455	4,8	+582	+11,9
Інші прямі витрати	23042	20,1	26007	21,0	29322	25,6	+6280	+27,3
Загальновиробничі витрати	7456	6,5	6484	5,2	5967	5,2	-1489	-20,0
Виробнича собівартість - всього	114441	100	123983	100	114364	100	-77	-0,1
Тваринництво								
Прямі матеріальні витрати	65176	64,7	134219	72,1	114325	67,0	+49149	+75,4
Прямі витрати на оплату праці	22066	21,9	29796	16,0	26435	15,5	+4369	+19,8
Інші прямі витрати	11970	11,9	17637	9,5	22103	13,0	+10133	+84,7
Загальновиробничі витрати	1600	1,6	4628	2,5	7721	4,5	+6121	У 4,8 р.
Виробнича собівартість - всього	100812	100	186280	100	170584	100	+69772	+69,2

Аналіз виробничої собівартості продукції рослинництва СТОВ

«XXXXXXXXXX» показав, що її сума у 2020 р. порівняно з 2018 р. зменшилася на 77 тис. грн, або на 0,1 % за рахунок прямих матеріальних витрат на 5 млн 450 тис.грн, або на 6,9 % та загальновиробничих витрат на 1 млн 489 тис. грн, або на 20 %. Натомість сума витрат на оплату праці зростла на 582 тис.грн, або на 11,9 % та інших прямих витрат на 6 млн 280 тис.грн, або на 27,3 %.

У структурі виробничої собівартості продукції рослинництва СТОВ «XXXXXXXXXX» протягом досліджуваних років переважає частка матеріальних витрат, відповідно 69,1 %, 69,7 %, 64,4 %.

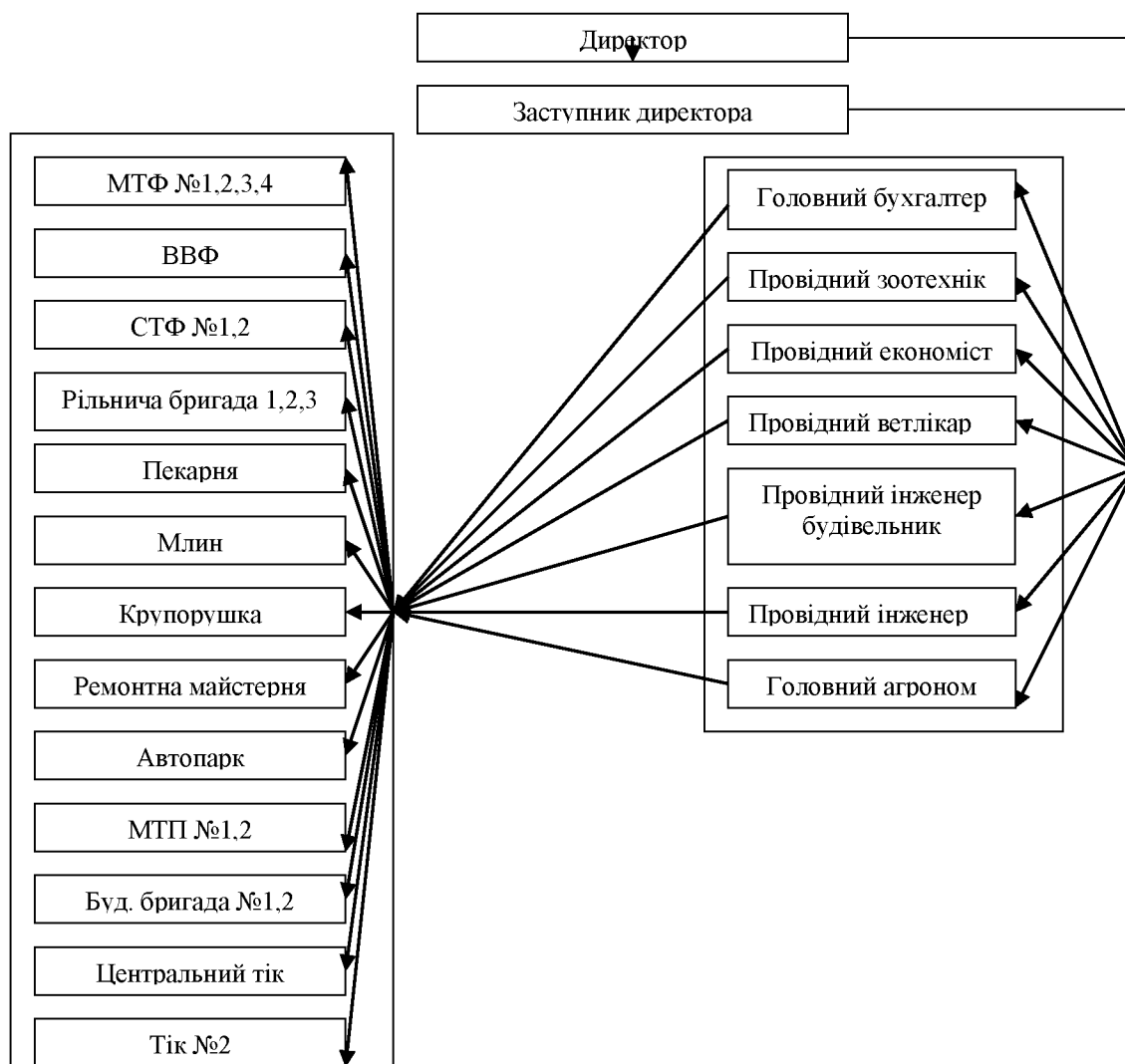

Рис. 2.1. Організаційна структура СТОВ «XXXXXXXXXX»

Тенденцію до зростання має виробнича собівартість продукції тваринництва СТОВ «XXXXXXXXXX», зокрема у 2020 р. порівняно з 2018 р. на 69 млн 772 тис. грн, або на 69,2 % за рахунок: прямих матеріальних витрат на

49 млн 149 тис.грн, або на 75,4%, прямих витрат на зарплату на 4 млн 369 тис.грн, або на 19,8 %, інших прямих витрат на 10 млн 133 тис.грн, або на 84,7 % та загальновиробничих витрат на 6 млн 121 тис. грн, або у 4,8 р.

Галузь тваринництва є матеріало- та трудомісткою, що підтверджується структурою виробничої собівартості. Протягом досліджуваних років переважає частка матеріальних витрат, відповідно 64,7 %, 72,1 %, 67,0 %, вагомою є частка прямих витрат на оплату праці відповідно 21,9 %, 16 %, 15,5 %.

Структура СТОВ «XXXXXXXXXX» будується з використанням специфічних виробничих підрозділів – відділків, рослинницьку бригаду та тваринницьку ферму і тракторну бригаду для забезпечення функціонування основних галузей сільськогосподарського виробництва. Організаційну структуру СТОВ «XXXXXXXXXX» зобразимо схематично (рис. 2.1).

Одним з основних структурних підрозділів СТОВ «XXXXXXXXXX» є бухгалтерія. Основні завдання, права, відповідальність бухгалтерських служб регламентовано положенням про бухгалтерію. У табл. 2.2. представлено перелік посад служб бухгалтерії.

Таблиця 2.2

Перелік посад бухгалтерської служби

Код довідника ІС 8.3.	Назва посади	Код КП	Категорія посади
1365	Головний бухгалтер	1231	Керівники
1143	Бухгалтер	3433	Спеціалісти
1078	Бухгалтер /відділу збуту/	3433	Спеціалісти
1401	Бухгалтер /з обліку основних засобів/	3433	Спеціалісти
1402	Бухгалтер /з податкового обліку/	3433	Спеціалісти
1403	Бухгалтер /з реалізації та сировини/	3433	Спеціалісти
1404	Бухгалтер /касир/	3433	Спеціалісти
1075	Бухгалтер /матеріального відділу/	3433	Спеціалісти
1405	Бухгалтер /по паях/	3433	Спеціалісти
1076	Бухгалтер /по розрахунках по заробітній платі/	3433	Спеціалісти
1184	Бухгалтер /по розрахунках/	3433	Спеціалісти
1406	Бухгалтер /по рослинництву/	3433	Спеціалісти
1080	Бухгалтер /по сировині/	3433	Спеціалісти
1366	Заступник головного бухгалтера	1231	Керівники
1623	Менеджер з питань фінансового контролю	1467	Спеціалісти
1554	Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних	4121	Спеціалісти
1579	Провідний економіст з бухгалтерського обліку	2441.2	Спеціалісти
1082	Старший бухгалтер	3433	Спеціалісти
1371	Старший бухгалтер /по рослинництву/	3433	Спеціалісти

Завдання бухгалтерії СТОВ «XXXXXXXXXX»:

1. Ведення бухобліку фінансової, господарської діяльності, складання звітності, в тому числі з використанням автоматизованої системи бухобліку та звітності.
2. Відображення достовірної інформації у облікових документах, дотримуючись при цьому повноти господарських операцій і результатів.
3. Складання звітності (фінансової, управлінської, податкової) на підставі даних бухобліку) в порядку, встановленому законодавством.
4. Контролювати наявність і рух майна, використання фінансових, матеріальних ресурсів відповідно до затверджених нормативів і кошторисів.
5. Дотримання вимог/правил затвердженої облікової політики та вимог інших внутрішньорегламентованих документів СТОВ «XXXXXXXXXX».
6. Недопускання та запобігання негативних явищ у фінансово-господарській діяльності СТОВ «XXXXXXXXXX».
7. Уміння виявляти і мобілізувати внутрішньогосподарські резерви.
8. Зберігання, оформлення, передача до архіву опрацьованих первинних документів, аналітичних відомостей, облікових реєстрів, звітність.

Облікова політика суб'єктів господарювання розкриває всі особливості організації бухгалтерського обліку в конкретному періоді діяльності підприємства. Сформувавши правильно облікова політика суб'єкти господарювання забезпечать ефективність облікового процесу організації, чим мінімізують матеріальні, трудові та часові витрати під час вирішення виникаючих питань.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності.

Метою облікової політики є забезпечення одержання достовірної інформації про результати фінансово-господарської діяльності, необхідної для користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних

управлінських рішень.

Оплата праці працівників, які знаходяться в трудових відносинах з СТОВ «XXXXXXXXXX», регулюється внутрішніми нормативними документами, зокрема:

1. Колективний договір.
2. Правила внутрішнього трудового розпорядку, якими визначено порядок прийому на роботу і звільнення; основні обов'язки працівників і СТОВ «XXXXXXXXXX»; порядок використання робочого часу і притягнення до дисциплінарної відповідальності при порушенні дисципліни.
3. Штатний розклад, яким визначено список працівників СТОВ «XXXXXXXXXX» з зазначенням їх посад, посадових окладів. Затверджується наказом керівника – Капленка В. І. початку року і діє протягом року. При цьому, можливі зміни, які вносяться при введення нових співробітників в штат, зміни розмірів або систем оплати праці, розрядів, найменування посад.
4. Положення про оплату праці, де відображається інформація про системи оплати праці, форми організації і оплати праці, її структура.
5. Положення про преміювання, де передбачено показники преміювання і розміри премій для працівників окремих категорій.
6. Положення про винагороду за підсумками роботи за рік, яким встановлено розмір, умови і порядок виплати зазначених винагород.
7. Посадові інструкції містять посадові обов'язки і кваліфікаційні вимоги.
8. Положення про охорону праці;
9. Внутрішні нормативні акти, які є обов'язковими для виконання всіма учасниками трудових відносин СТОВ «XXXXXXXXXX».

Обліковою політикою суб'єкта господарювання, насамперед, передбачено виконання функцій бухгалтерського обліку; виконання порядку формування звітності; здійснення функцій управління (контролю, економічного аналізу). Відтак, облікова політика підприємства – це не лише сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, а й вибір методики обліку, що уможливорює використання різних варіантів відображення

фактів господарської діяльності.

Основною метою розробки та затвердження облікової політики у СТОВ «XXXXXXXXXX» є: закріплення вибраних способів ведення бухгалтерського обліку; регулювання організації документообороту (розробка Графіка документообороту; організація горизонтальної (з іншими структурними підрозділами) і вертикальної (з керівництвом підприємства) співпраці працівників у одному інформаційному просторі.

У СТОВ «XXXXXXXXXX» затверджено Наказ про облікову політику підприємства, що враховує положення ПКУ, який потребує змін лише у випадках, передбачених чинним законодавством. Зміна облікової політики протягом року також є некоректною, оскільки вимагає перерахунку показників, що призводить до викривлення даних за статтями звітності. Ключові елементи формування облікової політики для СТОВ «XXXXXXXXXX» можна розглядати в кількох аспектах:

- теоретичні: принципи обліку, законодавчі акти;
- методологічні: правила отримання, обробки, фіксації, передачі інформації, оцінки, ведення рахунків, критерії розмежування основних засобів та МШП, нарахування амортизації, оцінки запасів, розподіл накладних витрат і включення їх до собівартості тощо;
- технологічні: план рахунків, форма обліку, документообіг, організація внутрішнього контролю, проведення інвентаризації тощо;
- організаційні: розробка інструкцій, внутрішнішньогосподарських регламентів, інші аспекти діяльності облікового апарату.

2.2. Підготовка облікових даних для складання «Балансу (Звіту про фінансовий стан)»

Організація процесу підготовки, складання і подання річної фінансової звітності підприємства включає наступні етапи:

I етап. Організація інвентаризації господарських засобів підприємства, в тому числі і досліджуваного, при завершенні звітного року. При проведенні інвентаризації у СТОВ «XXXXXXXXXX» здійснюється перевірка наявності об'єктів контролю (матеріальні цінності, основні засоби, грошові кошти, заборгованість тощо) та їх стану. Для цього застосовуються методи спостереження (наприклад хронологія операцій), вимірювання (частіше при інвентаризації запасів), реєстрації, порівняння даних. За мету інвентаризація має забезпечити достовірність даних обліку і перевірку наявності по факту об'єктів контролю на СТОВ «XXXXXXXXXX». Проводиться вона перед складанням річної фінансової звітності (не раніше 1 жовтня). Періодичність проведення інвентаризації встановлюється наказом керівника підприємства, але не повинна бути рідше одного разу на рік. Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань визначено основні завдання інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Для СТОВ «XXXXXXXXXX» актуальними є:

- виявлення фактичної наявності незавершеного будівництва, основних засобів, коштів, заборгованостей і тд;
- встановлення шляхом зіставлення наявних по факту та за даними бухгалтерського обліку лишку або нестачі об'єктів контролю;
- виявлення ТМЦ, які частково втратили свою первісну якість, або ж ТМЦ, що не використовуються;
- здійсненні перевірки умов та порядку збереження матеріальних та грошових цінностей та їх відповідності встановленим правилам;
- перевірка реальності вартості зарахованих на баланс основних засобів, ТМЦ, сум грошей у касах, на рахунках в установі банку, грошей у дорозі, дебіторської і кредиторської заборгованості.

Для проведення інвентаризації на СТОВ «XXXXXXXXXX» виділяють чотири етапи:

- організаційно-підготовчий: формування інвентаризаційної комісії (до

складу якої обов'язково включені керівник Капленко Валерій Ілліч, головний бухгалтер Воскобійник Галина), визначення термінів проведення інвентаризації, організація технічного забезпечення процесу інвентаризації;

- технологічно-документальний: безпосереднє проведення фактичного підрахунку матеріальних цінностей та занесення відомостей до інвентаризаційних описів;

- порівняльно-аналітичний: виявлення відповідності фактичних облікових даних і підтвердження фактів достовірності бухгалтерської звітності;

- підсумковий – перенесення даних з інвентаризаційних описів, актів та порівнювальних відомостей до Відомості результатів інвентаризації; підбиття підсумків та відображення результатів інвентаризації в обліку.

II. Етап. Організація підготовки облікових даних для складання фінансової звітності і закриття облікових регістрів:

- відобразити в обліку результати річної інвентаризації (відповідні операції відображають в обліку в періоді завершення інвентаризації, яка обов'язково проводиться перед складанням річного фінансового звіту);

- з урахуванням, зокрема, результатів інвентаризації, перекваліфікувати за потреби активи та зобов'язання, за потреби - списати їх або нарахувати чи скоригувати резерви;

- якщо підприємство веде облік розрахунків із контрагентами без застосування рахунків обліку виданих і отриманих авансів (тобто «згорнуто», що загалом не відповідає Інструкції про застосування Плану рахунків, проте практикується багатьма підприємствами), на дату річного балансу потрібно відповідні статті розгорнути (аванси віднести на відповідні субрахунки 371 та 681 або зробити їх аналітичне виділення);

- нарахувати амортизацію основних засобів, а також відобразити в обліку всі інші необхідні операції за останній звітний місяць (квартал) відповідного року;

- відобразити нарахування податків та зборів, що виникають унаслідок діяльності підприємства у звітному році;

– закрити рахунки обліку витрат періоду, що повністю відносяться до операційних витрат у періоді їх виникнення шляхом віднесення їх дебетового залишку на фінансовий результат (рахунок 79);

– закрити рахунки обліку доходів (рахунки класу 7) шляхом віднесення їх кредитового залишку на фінансовий результат (рахунок 79) - табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Відображення на рахунках бухгалтерського обліку визначення
фінансового результату від операційної діяльності**

Зміст операції	Дт	Сума, грн.	Кт	Сума, грн.
Переносяться на субрахунок 791 «Результати основної діяльності»: доходи.				
- дохід від реалізації продукції (кредитове сальдо)	701	467200	791	467200
- дохід від реалізації товарів (кредитове сальдо)	702	20000	791	20000
- дохід від реалізації робіт і послуг (кредитове сальдо)	703	127100	791	127100
- дохід від реалізації іноземної валюти	711	16400	791	16400
- дохід від реалізації інших оборотних активів (кредитове сальдо)	712	1850	791	1850
- дохід від операційної оренди активів (кредитове сальдо)	713	6750	791	6750
- дохід від операційної курсової різниці	714	1820	791	1820
- суми отриманих штрафів, пені, неустойки	715	415	791	415
- суми доходу отриманого на відшкодування раніше списаних активів	716	1250	791	1250
- суми доходів від списання кредиторської заборгованості	717	468	791	468
- сути доходів від безоплатно отриманих оборотних активів	718	2720	719	2720
- суми інших доходів від операційної діяльності	719	4810	719	4810
Переносяться на субрахунок 791 «Результати основної діяльності» витрати підприємства:				
- суми вирахування з доходу з рахунку 704	791	1950	704	1950
- собівартість реалізованої продукції	791	292100	901	292100
- собівартість реалізованих товарів	791	16700	902	16700
- собівартість реалізованих робіт і послуг	791	81200	903	81200
- сума адміністративно-управлінських витрат	791	11020	92	11020
- сума витрат по збуту	791	2450	93	2450
- сума витрат на дослідження і розробки	791	1150	941	1150
- собівартість реалізованої іноземної валюти	791	14200	942	14200
- собівартість реалізованих виробничих запасів	791	1610	943	1610
- суму витрат від списання сумнівних і безнадійних боргів	791	2200	944	2200
- суму витрат від операційної курсової різниці	791	750	945	750
- суму витрат від знецінення запасів	791	870	946	870
- суму нестач і втрат від псування цінностей	791	651	947	651
- суму визначених штрафів, пені, неустойки	791	515	948	515
- суму інших витрат операційної діяльності	791	1515	949	1515

У разі перевищення кредитового обороту за рахунком 79, то СТОВ «XXXXXXXXXX» на суму різниці матиме нерозподілений прибуток звітного періоду, який відображається у пасиві «Балансу (Звіті про фінансовий стан)» підприємства. У разі перевищення дебетового сальдо за рахунком 79, то досліджуване підприємство матиме збиток, що також відображається у пасиві «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» підприємства, однак сума записується в дужках, що означає дію віднімання при сумуванні балансу.

– вивести сальдо на одному із субрахунків рахунка 44 (441, 442).

Господарські операції, які застосовуються при визначенні фінансового результату від основної діяльності у СТОВ «XXXXXXXXXX» відображені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Відображення в обліку операцій по визначенню фінансових результатів від основної діяльності СТОВ «XXXXXXXXXX»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн
	дебет	кредит	
В кінці звітного періоду визначено фінансовий результат:			
- прибуток (2020 р.)	79	441	111337
- збиток (умовна сума)	442	79	444200
Покривається сума збитку за рахунок нерозподіленого прибутку з минулого року (умовна сума)	441	442	167400

Після вказаних дій дані переносять у журнали-ордери, оборотні відомості та Головну книгу.

III етап. Заповнення форм фінансової звітності. На даному етапі на підставі показників синтетичного і аналітичного обліку відповідно до норм П(С)БО заповнюються форми фінансової звітності.

IV етап. Перевірка взаємоузгодженість показників фінансової звітності між окремими формами.

V етап. Складання записки пояснення до фінансової звітності СТОВ «XXXXXXXXXX» (про види діяльності, отримані фінансові результати, іншу інформацію згідно відомчої підпорядкованості підприємства).

VI етап. Відбиття змін в обліковій політиці, якщо такі мали місце, їх обґрунтованість.

VII етап. Аудиторський висновок для підприємств, яким проведення аудиторської перевірки згідно законодавства України є обов'язковим.

У СТОВ «XXXXXXXXXX» для проведення аудиту залужається аудиторська фірма «Скриль і партнери» м. Полтава.

VIII етап. Організація розгляду і затвердження річної звітності представниками власників (або засновників) підприємства на раді директорів або зборах засновників відповідно до установчих документів.

IX етап. Подання фінансової звітності.

2.3. Порядок складання активу та пасиву «Балансу (Звіту про фінансовий стан)»

Бухгалтерський облік являє собою своєрідну інформаційну систему, основним завданням якої є відображення інформації про господарську діяльність підприємства з метою її подальшого аналізу та прийняття управлінських рішень.

Баланс, як відомо, відображає наявність господарських засобів та джерел їх формування у вартісному вимірнику на звітну дату. Для відображення змін цих засобів та їх джерел призначені рахунки. Між бухгалтерським балансом і рахунками існує тісний взаємозв'язок, оскільки вони відображають одні і ті ж господарські засоби та їх джерела.

Актив і пасив є основними поняттями бухгалтерського обліку. Баланс традиційно представляється у вигляді цих двох основних категорій. Важливо позначити той факт, що чисельно обидві ці частини обов'язково повинні бути рівні між собою.

Перший розділ активу «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» досліджуваного підприємства відображає інформації про активи, які

використовуються у СТОВ «XXXXXXXXXX» більше одного року.

Першим видом необоротних активів досліджуваного підприємства є нематеріальні активи, по рядку 1000 – 1002 відображають залишки за рахунком 12 та 133. Для визначення балансової вартості нематеріальних активів первісну вартість нематеріальних активів мінусують нарахований знос (амортизацію) нематеріальних активів. У 2020 році на балансі підприємства на початок року обліковувалися права на користування майном (рахунок 122) на суму 26 млн. 474 тис. грн та інші нематеріальні активи (рахунок 126) – 89 тис.грн і накопичена амортизація (133) відповідно 1 млн 129 тис.грн та 24 тис.грн. За рік підприємство придбало права на користування майном вартістю 2 млн 544 тис грн. Відповідно на кінець року залишок по рахунку 12 склав 29 млн 107 тис.грн (первісна вартість, рядок 1001), сума накопиченого зносу 1 млн 751 тис. грн (накопичений знос, рядок 1002).

Незавершені капітальні інвестиції – відображається вартість капітального будівництва, у досліджуваного підприємства це є будівництво складів та інших приміщень для зберігання продукції, матеріальних цінностей тощо. Аналізуючи дані Приміток до фінансової звітності, встановлено, що за 2020 рік відображено витрат на капітальне будівництво (рахунок 151) на суму 55 млн 417 тис.грн, придбано (виготовлено) основних засобів (рахунок 152) на суму 38 млн 544 тис. грн, ІНМА (рахунок 153) – 2 млн 814 тис. грн, нематеріальних активів (рахунок 154) – 2 млн 583 тис.грн, довгострокових біологічних активів (рахунок 155) – 13 млн 930 тис.грн. Таким чином, на кінець 2020 року по рядку 1005 відображено вартість будівництва – 44 млн 717 тис.грн.

Основні засоби - вартість власних та отриманих на умовах оренди основних засобів, інших необоротних матеріальних активів. Проаналізуємо динаміку та структуру основних засобів СТОВ «XXXXXXXXXX», використавши дані розділу II «Основні засоби» Приміток до фінансової звітності (табл. 2.5).

За даними табл. 2.5 первісна вартість основних засобів СТОВ «XXXXXXXXXX» збільшилася у 2020 р. порівняно з 2018 р. на 183 млн.

937 тис. грн., або на 59,5% за рахунок наступних складових: вартості будинків та споруд на 90 млн. 953 тис. грн. або на 63,9%, машин та обладнання на 71 млн. 241 тис. грн., або на 53,9%, інструментів, приладів та інвентарю на 709 тис. грн., або на 57,5%, транспортних засобів на 18 млн. 675 тис. грн., або на 62,7%, інших необоротних матеріальних активів на 2 млн. 368 тис. грн., або на 79,3%.

Таблиця 2.5

Динаміка та структура основних засобів (за первісною вартістю)

СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр.

Вид основних засобів	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Зміни 2020 р. до 2018 р. (+;-)		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомої ваги, пп.	у %
1. Земельні ділянки	491	0,2	541	0,1	491	0,1	-	-0,1	X
2. Будинки та споруди	142384	46,1	189397	45,8	233337	47,3	+90953	+1,2	+63,9
3. Машини та обладнання	132055	42,7	177536	42,9	203296	41,3	+71241	-1,4	+53,9
4. Транспортні засоби	29794	9,6	42374	10,2	48469	9,8	+18675	+0,2	+62,7
5. Інструменти, прилади, інвентар	1233	0,4	1255	0,3	1942	0,4	+709	-	+57,5
6. Багаторічні насадження	17	0,0	17	0,0	8	0,0	-9	-	-52,9
6. Інші необоротні матеріальні активи	2985	1,0	2958	0,7	5353	1,1	+2368	+0,1	+79,3
Всього	308959	100	414078	100	492896	100	+183937	x	+59,5

Зменшення відмічено по вартості багаторічних насаджень на 9 тис. грн., або на 52,9%. У структурі основних засобів протягом досліджуваних років переважає частка будинків та споруд, на кінець 2020 р. склала 47,3%, що на 1,2 пункти більше порівняно з 2018 роком. Позитивним є те, що у структурі переважає активна частка основних засобів.

Отже, по рядку 1011 на кінець 2020 року первісна вартість склала 492 млн 896 тис. грн, накопичана сума амортизації (131 рахунок) – 184 млн 434 тис. грн. Відповідно балансова вартість складає (рядок 1011 – рядок 1012) – 308 млн 462

тис. грн.

У рядках 1020 – 1022 відображається інформація про довгострокові біологічні активи (далі ДБА), облік яких ведеться на рахунку 16 та 135. У табл. 2.6 узагальнено інформацію про ДБА СТОВ «XXXXXXXXXX».

Таблиця 2.6

Інформація про ДБА СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2020 р., тис. грн

Група ДБА	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Вибуло за рік	Нараховано амортизації за рік	Залишок на кінець року	
	первісна вартість	накопичений знос		первісна вартість		первісна вартість	накопичений знос
Робоча худоба	707	-	96	257	139	546	139
Продуктивна худоба	36391		13762	10251	6210	39402	6210
Багаторічні насадження	3381	7	572			3953	7
Разом	40479	7	13930	10508	6349	43901	6356

Крім основних видів необоротних активів у СТОВ «XXXXXXXXXX» обліковується сума інших довгострокових фінансових інвестицій (залишок по рахунку 14) у 2018 році 717 тис. грн, у 2019 році 720 тис. грн, у 2020 році – 336 тис. грн.

По рядку 1040 протягом 2019 – 2020 рр. обліковується сума довгострокової дебіторської заборгованості на суму відповідно 3 млн 308 тис. грн та 5 млн 223 тис. грн.

Наступний розділ містить інформацію про оборотні активи СТОВ «XXXXXXXXXX». Він складається за залишками по рахунках 2 і 3 класу рахунків.

Рядок 1100 «Запаси» відображає інформацію про виробничі запаси (залишок по рахунку 20), незавершене виробництво (залишок по рахунку 23), готову продукцію (залишок по рахунках 26, 27). Запаси відображається вартість запасів, призначених для використання в ході нормального операційного циклу. Зокрема, для здійснення діяльності досліджуване підприємство придбавало в 2020 р. запасні частини, будівельні матеріали, паливо-мастильні-матеріали, наведемо приклад деяких з них: антигель, антифриз Universal (10кг),

MAINTAIN FRICOFIN 5L D302005P, бензин А-92, А-95, вода дистильована, засіб для змащування та покриття деталей (200мл) Multifunktion, змазка GREASE-GARD EP2/0.4, констолін, жирове мастило, масло вакуумне Suniso (1л), мастило Castrol 10w40, мастило моторне 5W40, AGRIFARM MOT 15W40 205, мастило моторне напівсинтетичне Neste Premium 5W40 API SL/CF (4л), мастило трансмісійне YUKOIL ТАп-15 В (5л), олива компресора Fuchs Renolin HD 30, олива M10Г2К, очисник та захист електроконтактів Elektrik (250мл), рідина гальмівна БСК, смазка EP 0,4 кг, солідол Агрінол Ж-2 (0,8кг), суміш мастильна 47197, тосол NordWay-40, NRG-40, Plazma Optimal -30, кан. 10 кг, синій Фреон R134 а San Mei, фреон R-134А, циатим -201 6548 (0,8кг), циклогексан.

Використавши дані розділу «Виробничі запаси» Приміток до фінансової звітності СТОВ «XXXXXXXXXX», проаналізуємо їх динаміку та структуру (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Динаміка та структура запасів СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр.

Види запасів	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	суми, тис. грн	у %
1. Сировина і матеріали	1216	0,6	1802	1,1	3426	2,0	+2210	У 2,8 р.
2. Паливо	2801	1,5	2196	1,4	1411	0,8	-1390	-49,6
3. Будівельні матеріали	372	0,2	3938	2,5	728	0,4	+356	+95,7
4. Запасні частини	6147	3,2	5621	3,5	6735	3,9	+588	+9,6
5. Матеріали с.-г. призначення	10344	5,4	4467	2,8	8752	5,1	-1592	-15,4
6. Поточні біологічні активи	25395	13,4	34886	21,9	41085	23,6	+15690	+61,8
7. МШП	2092	1,1	1916	1,2	1522	0,9	-570	-27,2
8. Незавершене виробництво	41397	21,8	40076	25,1	48799	28,4	+7402	17,9
9. Готова продукція	99719	52,6	64423	40,4	60050	34,9	-39669	-39,9
10. Товари	337	0,2	217	0,1	3	0,0	-334	-99,1
Всього	189820	100	159542	100	172511	100	-17309	-9,1

Аналіз динаміки, складу та структури виробничих запасів СТОВ «XXXXXXXXXX» показав, що їх вартість у 2020 році порівняно з 2018 роком

зменшилась на 17 млн. 309 тис. грн. або на 9,1%.

По складових запасів відмічено зростання вартості: сировини і матеріалів на 2 млн. 210 тис. грн., або у 2,8 рази, будівельних матеріалів на 356 тис. грн., або на 95,7%, запасних частин на 588 тис. грн., або на 9,6%, поточних біологічних активів на 15 млн. 690 тис. грн., або на 61,8%, незавершене виробництво на 7 млн. 402 тис. грн., або на 17,9%.

Зменшення відмічено по вартості палива на 1 млн. 390 тис. грн., або на 49,6%, матеріали сільськогосподарського призначення на 1 млн. 592 тис. грн., або на 15,4%, малоцінні та швидкозношувані предмети на 570 тис. грн., або на 27,2%. Також знизилась вартість готової продукції на 39 млн. 669 тис. грн. або на 39,9% та товарів на 334 тис. грн., або на 99,1%. У структурі запасів протягом досліджуваних років переважала питома готової продукції – 52,6%, 40,4% та 34,9%.

Поточні біологічні активи відображаються по рядку 1010 та відображають залишок по рахунку 21. Зазначимо, що у досліджуваному підприємстві ПБА представлені тваринами на вирощуванні і відгодівлі, їх вартість на початок 2020 р. становила 34 млн 886 тис. грн, за рік надійшло ПБА на суму 55 млн 50 тис. грн, вибуло – 48 млн 851 тис. грн, відповідно на кінець 2020 року їх вартість відображена у Балансі на суму 41 млн 85 тис. грн.

СТОВ «XXXXXXXXXX» має балансі магазин, відповідно залишок товарів відображається по рахунку 28 та на кінець досліджуваних років склав 337 тис. грн, 217 тис. грн, 3 тис. грн.

Важливою складовою оборотних активів СТОВ «XXXXXXXXXX» є дебіторська заборгованість. Її сума в розрізі основних складових відображається у рядках: 1025 - товарна дебіторська заборгованість (залишок по рахунку 36), 1035 – відшкодування з бюджету (дебітовий залишок по рахунку 64), 1030 – за виданими авансами (незакриті розрахунки по авансах, залишок по рахунку 371), 1055 – інша дебіторська заборгованість (невраховані залишки по рахунку 36, 685, 37 тощо).

Аналіз табл. 2.8 показав, що сума дебіторської заборгованості

СТОВ «XXXXXXXXXX» у 2020 році порівняно з 2018 роком збільшилась на 8 млн. 788 тис. грн. або на 14,1%, за рахунок суми довгострокової дебіторської заборгованості, яка зросла на 5 млн. 223 тис. грн., розрахунками з бюджетом – на 1 млн. 949 тис. грн., або на 73,2%. Зменшення відмічено по вартості іншої поточної дебіторської заборгованості на 1 млн. 711 тис. грн., або на 17,6% та за виданими авансами на 8 млн. 27 тис. грн., або на 19,7%.

Таблиця 2.8

Динаміка та структура дебіторської заборгованості

СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 - 2020 рр. (станом на кінець року)

Види дебіторської заборгованості	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	3308	9,3	5223	7,3	+5223	X
Дебіторська заборгованість за продукцію	9456	15,1	3919	11,0	20810	29,2	+11354	У 2,2 р.
Дебіторська заборгованість за розрахунками:								
За виданими авансами	40645	65,1	16130	45,4	32618	45,8	-8027	-19,7
З бюджетом	2664	4,3	4012	11,3	4613	6,5	+1949	+73,2
Інша поточна дебіторська заборгованість	9709	15,5	8165	23,0	7998	11,2	-1711	-17,6
Всього	62474	100,0	35534	100,0	71262	100,0	+8788	+14,1

Зростання відмічено по заборгованості за продукцію СТОВ «XXXXXXXXXX» на 11 млн. 354 тис. грн., або у 2,2 рази.

У структурі дебіторської заборгованості за 2018 – 2020 рр. переважає частка розрахунків за виданими авансами – 65,1%, 45,4% та 45,8%.

Гроші та їх еквіваленти відображаються готівка в касі підприємства, гроші на поточному рахунку в національній валюті. Зокрема, на кінець 2020 року залишок по готівці (рахунок 30) склав 72 тис. грн, на поточному рахунку в банку (рахунок 311, 312) – 7 млн 987 тис. грн, інші рахунки в банку (рахунок 313, 314) – 14 тис. грн.

В пасиві показуються джерела засобів, вкладених в активи, тобто відображається яким чином здійснюється фінансування активів.

Одним з головних елементів «Балансу (Звіт про фінансовий стан)» є сума власного капіталу (рядки 1400 - 1495). Використовуючи дані фінансової звітності СТОВ «XXXXXXXXXX» («Баланс (Звіт про фінансовий стан)» проведемо аналізу динаміки, складу, структури власного капіталу за 2018 – 2020 рр. (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка, склад та структура власного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 - 2020 рр. (станом на кінець року)

Статті власного капіталу	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Зареєстрований капітал	10000	2,3	10000	2,0	14965	2,4	+4965	+49,7
Капітал у дооцінках	6184	1,4	6184	1,2	6184	1,0	-	x
Резервний капітал	45201	10,3	45201	9,0	45201	7,4	-	x
Нерозподілений прибуток	379599	86,1	438370	87,7	545041	89,1	+165442	+43,6
Вилучений капітал	4	0,0	4	0,0	-	-	-4	-100,0
Разом – власний капітал	440980	100,0	499751	100,0	611391	100,0	+170411	+38,6

Аналіз даних табл. 2.9 показав, що сума власного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» збільшилася у 2020 році порівняно з 2018 р. на 170 млн 411 тис. грн, або на 38,6 % за рахунок зростання статутного капіталу (на 49,7 %), суми нерозподіленого прибутку (на 43,6 %) та зниження суми вилученого капіталу на 4 тис. грн. У структурі власного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» переважає частка нерозподіленого прибутку, на кінець 2020 року вона склала 89,1 %, що на 3 пункти більше порівняно з 2018 роком.

Довгострокові та короткострокові кредити банків обліковувалися на балансі підприємства у 2018 та 2019 р. Зокрема, залишок по рахунку 50 обліковувався по рядку 1510 – 35 млн 254 тис. грн., залишок по рахунку 60 обліковувався у 2018 – 2019 рр. по рядку 1600 на суму 18 млн 378 тис. грн, у 2019 році – 24 млн 800 тис. грн. Позитивною тенденцією є відсутність облікованих кредитів на кінець 2020 року.

Вагому частку у поточних зобов'язаннях займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, де відображається сума заборгованості постачальникам. Зокрема, для здійснення діяльності підприємство придбає паливо: А-95, А-92 та газ бутан-пропан. Для СТОВ «XXXXXXXXXX» актуальним є використання тарних матеріалів (ящики дерев'яні, бочки тощо) для зберігання запасних частин. Для проведення поточного ремонту СТОВ «XXXXXXXXXX» придбає будівельні матеріали. Для працівників у СТОВ «XXXXXXXXXX» придбається захисний одяг: робочі халати, комбінезони, куртки, рукавички (латексні, трикотажні, брезентові, нітрилові, шкіряні, поліестерові, нейлонові) тощо. Також, підприємство закуповує відра, віники, полотенця, совки і т.д. Для отримання послуг з електропостачання у СТОВ «XXXXXXXXXX» заключено договір з АТ «Полтаваобленерго», водопостачання – КП ПОР «Полтававодоканал», тепла енергія – Полтавське обласне КВП теплового господарства «Полтаватеплоенерго». Крім того підприємство може отримувати безліч дрібних послуг по ремонту оргтехніки, заправки картриджів, чистки картриджів і т.д. Для отримання всього зазначеного СТОВ «XXXXXXXXXX» співпрацює з фізичними та юридичними особами, які є по відношенню до досліджуваного підприємства є постачальниками та підрядниками.

Зобов'язання за розрахунками з бюджетом відображається заборгованість СТОВ «XXXXXXXXXX» за податками та зборами. Досліджуване підприємство перебуває на спрощеній системі оподаткування (4 група), тобто сплачує єдиний податок. Крім того, СТОВ «XXXXXXXXXX» є платником ПДВ (податковий номер 304069816346), ПДФО, ВЗ та інших податків та платежів.

Заборгованість за розрахунками з оплати праці відображається заборгованість досліджуваного підприємства за нарахованою, але ще не сплаченою сумою оплати праці.

Інші поточні зобов'язання відображають суму заборгованості кредиторам, яка не включена до інших її статей.

Аналіз динаміки та структури зобов'язань та забезпечень

СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр. представлено у табл. 2.10. У 2020 р. порівняно з 2018 р. сума довгострокових зобов'язань зменшилась на 35 млн. 254 тис. грн., або на 100%.

Таблиця 2.10

Динаміка та структура зобов'язань та забезпечень

СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр. (станом на кінець року)

Види зобов'язань	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
1. Довгострокові зобов'язання	35254	61,3	-	-	-	-	-35254	-100
2. Поточні зобов'язання, в т.ч. за:	22296	38,7	37193	100	27274	100	+4978	+22,3
товари, роботи, послуги	3118	14,0	5176	13,9	1179	4,3	-1939	-62,2
розрахунками з бюджетом	1962	8,8	6930	18,6	4317	15,8	+2355	У 2,2 р.
розрахунками зі страхування	253	1,1	284	0,8	372	1,4	+119	+47,0
розрахунками з оплати праці	1140	5,1	1324	3,6	1419	5,2	+279	+24,5
одержаними авансами	-	-	7199	19,4	2707	9,9	+2707	X
Розрахунками з учасниками	15823	71,0	16280	43,8	17280	63,4	+1457	+9,2
Всього:	57550	100,0	37193	100,0	27274	100,0	-30276	-52,6

У 2020 р. порівняно з 2018 р. сума поточних зобов'язань зросла на 4 млн. 978 тис. грн. або на 22,3%. У складі поточних зобов'язань зниження відмічено по сумі заборгованості за товари, роботи та послуги на 1 млн. 939 тис. грн. або на 62,2%. Збільшення відмічено за розрахунками з бюджетом на 2 млн. 355 тис. грн., або у 2,2 рази. Зростання також відмічено за розрахунками за страхуванням на 119 тис. грн., або на 47%, за розрахунками з оплати праці на 279 тис. грн., або на 24,5%, одержаними авансами на 2 млн. 707 тис. грн., розрахунками з учасниками на 1 млн. 457 тис. грн., або на 9,2%. Аналізуючи структуру поточної заборгованості, можна зробити висновок, що протягом досліджуваних років переважає частка за розрахунками з учасниками – відповідно 71%, 43,8% та 63,4%.

Загальні вимоги до фінансової звітності викладено в однойменному НП(С)БО 1. Звітність подається у Державну службу статистики України, м. Полтава (номер органу 37507880), взяття на облік досліджуваного підприємства відбулося 16 червня 1999 року.

Регламентована звітність, у тому числі й «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», подається до державних органів, у форматі, що затверджений наказом ДПАУ «Про затвердження формату (стандарту) електронного документа звітності платників податків» № 351 від 19.08.2005 р. у файли з розширенням XML. Даний сервіс активізується при натисканні на опції «Вивантаження» - «Вивантажити в xml».

Подання електронної податкової звітності для платників податків має свої переваги та недоліки. До переваг можна віднести економію часу, наявність додаткових можливостей програмного забезпечення, постійне оновлення, контроль стану та якості здачі звітності, доступна вартість програми, формування електронного архіву тощо. Натомість недоліки пов'язані з оплатою послуг інтернету, перебої з роботою інтернету або програмного забезпечення, формуванням масиву електронних документів, які необхідні у разі перевірки, робота з ключами АЦСК. Подання податкової електронної звітності розпочинається з придбання сертифікатів і вибору програмного забезпечення. Ринок програмного забезпечення на сьогодні досить різноманітний.

У табл. 2.11. узагальнено переваги та недоліки програмного забезпечення у частині подання електронної податкової звітності.

Перелік програмного забезпечення не є повним, але якщо проаналізувати наведений перелік переваг та недоліків, то можна зробити висновок, що головним чином електронна звітність економить час, а основним недоліком є технічні неполадки, обмеження у бланках документів та у роботі з ПН. Але за умови високого рівня матеріально-технічного забезпечення підприємства та програмного обслуговування, переваги перевищать її недоліки.

У СТОВ «XXXXXXXXXX» для формування та подання фінансової звітності використовується «М.Е.Дос». Для створення, обробки, збереження та

подачі фінансової звітності, і зокрема, форми №о 1 «Балансу» до контролюючих органів телекомунікаційними засобами, у програмі «М.Е.Дос» передбачено модуль «Реєстр звітів».

Таблиця 2.11

Переваги та недоліки програмного забезпечення

Переваги	Недоліки
Єдине вікно подання електронної звітності	
Безкоштовне ПЗ, можливість формувати і підписувати звітність, підписувати та реєструвати податкові накладні	Незручність сервісу, затримки в оновленні, не налаштована підтримка ПЗ, не має можливості обміну ПН, складність з налаштуванням
Сота	
Зручність та легкість у використанні, при імпорті ПН в довідниках автоматично створюється картка контрагента, перенесення даних з іншого ПЗ, автоматичне заповнення з картки підприємства	Відсутність сітьового варіанту роботи, недостатній архів бланків звітності, неналагоджена робота з імпортом у ПН у частині ЄДРПОУ, відсутність імпорту довідників співробітників та контрагентів, немає можливості обміну ПН, необхідність працювати тільки у Windows
Taxer	
Онлайн бухгалтерія для малого бізнесу, зручний сервіс для бухгалтерів, які ведуть багато ФОП, при використанні безкоштовного ПЗ є можливість подавати звітність протягом 30 днів, у платній версії – робота з первинними документами, автоматичне формування звітності, зручність реєстрації, висока швидкість роботи, нагадування про оплату податків та реквізити для сплати	Сервіс передбачений для ФОП на єдиному податку, без найманих працівників, безкоштовна версія не дає можливості перевірити правильність підрахунків, мінімальна кількість довідників, немає можливості подати звіти у статистику
MEDoc IS	
Реалізація повноцінного електронного документообороту, можливість підписання первинних документів та відправка ПН контрагенту, можливість створювати безліч профілів компаній і ФОП, сітьовий варіант роботи, режим роботи в режимі онлайн SaaSсервіс, автоматичний розрахунок полів, заповнення з картки підприємства, розширений функціонал модуля первинних документів, налаштування під будь-якого клієнта та виду діяльності	Загруженість ПЗ, повільність роботи, для роботи з деякими ключами необхідно придбавати ліцензії, необхідність працювати тільки у Windows
Арт-Звіт	
Можливість роботи з філіями, складання консолідованої звітності, створення безліч профілів компаній та ФОП, робота з кількома підприємствами одночасно, автоматичний розрахунок полів, заповнення з картки підприємства, можливість роботи з кількома звітами одночасно на одному екрані	Містить обмежений перелік звітів, застарілий інтерфейс, погана інформативність по задачі звітності, немає сітьового варіанта роботи, немає можливості роботи з єдиною базою даних з кількох комп'ютерів

Перед початком створення форми фінансового звіту обирається звітний період, а із загальної групи «Бланки» необхідний бланк, шляхом вибору опції

«Створити». Бланк звіту після відкриття автоматично заповнюється даними із ідентифікаційної картки реквізитів СТОВ «XXXXXXXXXX».

Після заповнення документу його перевіряють шляхом обрання опції «Наступні дії» - «Перевірити звіт» (рис. 2.2).

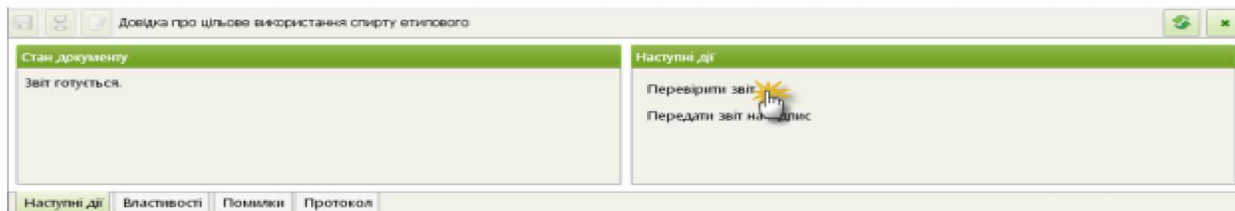

Рис. 2.2. Порядок перевірки створеного звіту

У разі виявлення програмою «М.Е.Дос» помилок, на екран червоним кольором відсвітяться поля, що підлягають корегування, а на вкладці «Помилки» виводиться перелік рекомендацій щодо їх виправлення. Після виправлення звіт перевіряється повторно

2 підписів, зокрема у СТОВ «XXXXXXXXXX»: меню «Адміністрування» – «Параметри системи» – «Підпис». Звіт підписується із опції «Наступні дії» – «Передати звіт на підпис» – «Підпис» – тип підпису «Бухгалтер-Керівник-Печатка», шляхом введення паролю у відповідне поле секретного ключа. Підписати документи можна тільки із вкладки «Наступні дії» як у відкритому документі, так і з реєстру (рис. 2.3).

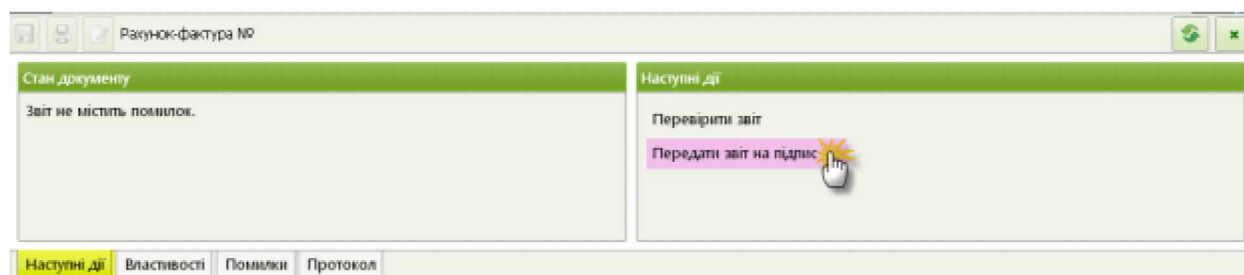

Рис. 2.3. Порядок передачі звіту на підпис

Після підписання документів їх передають до контролюючих органів, шляхом обрання опції «Подати у контролюючий орган». Як результат у меню «Протокол», з'явиться запис про відправку. У разі прийняття звіту контролюючими органами, генерується відповідь у вигляді «Повідомлення про

прийом документу» та «Квитанція з результатами обробки звіту», що надходять у «М.Е.Дос» як звичайна вхідна кореспонденція.

При наявності відповідей «М.Е.Дос-Online» повідомить про це (рис. 2.4).

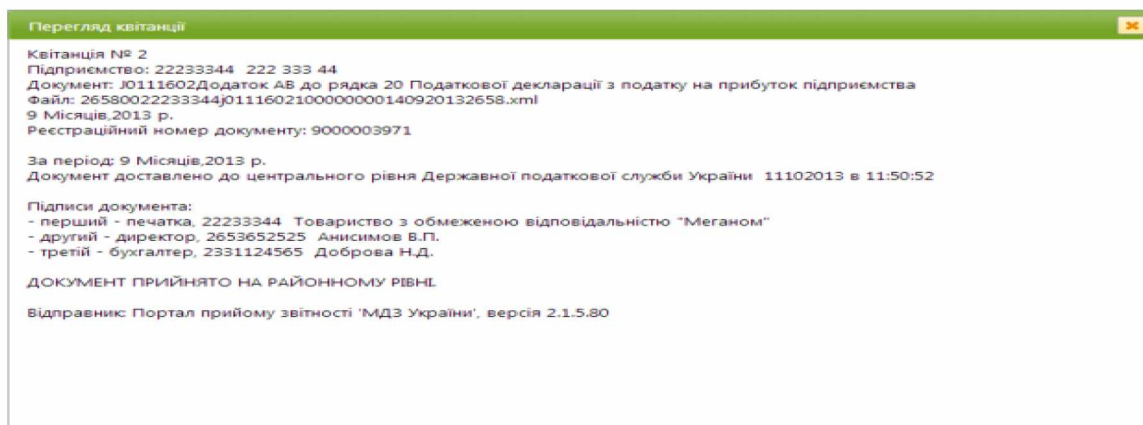

Рис. 2.4. Форма «Квитанція з результатами обробки звіту»

Файли «Повідомлення» та «Квитанції» прикріплюються до документу, що відправляється. Вміст прийнятих «Повідомлення» та «Квитанції» можна переглянути на панелі вкладок документу у вкладці «Протокол», де з'являються записи «Повідомлення» та «Квитанція №1» відповідно.

Узагальнюючи вище викладене, можна зробити висновок, що автоматизація подання звітності уможливорює істотно полегшити працю бухгалтера, підвищити оперативність та точність облікової інформації, уможливорює здійснювати економічний та фінансовий аналіз роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Наразі використання програмного продукту «1 С: Підприємство 8.3», забезпечує найбільш повний спектр можливостей для ведення обліку.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання

Використовуючи дані Фінансової звітності – «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» та «Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2018 – 2020 рр. СТОВ «XXXXXXXXXX» (додатки А, Б, В) проведемо оцінку фінансового стану, а саме аналіз: складу, динаміки та структури доходів і витрат діяльності; складу, динаміки та структури джерел формування капіталу; складу, показників ліквідності та платоспроможності; ліквідності балансу тощо.

Доходи СТОВ «XXXXXXXXXX» отримує від основного виду діяльності – це технічне обслуговування, ремонт транспортних засобів. Крім того, доходи можуть бути отримані в ході іншої операційної діяльності (реалізація виробничих запасів, надання в оренду основних засобів, лишки при інвентаризації, відсотки за зберігання коштів на поточному рахунку та інші). Доходи є важливим показником для визначення прибутковості, а отже і рентабельності діяльності.

Для аналізу динаміки, складу та структури доходів діяльності СТОВ «XXXXXXXXXX» використано інформацію «Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2018 – 2020 рр. (табл. 3.1).

Отже, у 2020 році 96,9% доходів становить чистий дохід від основної операційної діяльності (товарів, робіт, послуг), 2,3% – доходи від іншої операційної діяльності та 0,8% - дохід від інвестиційної діяльності. За період 2018 - 2020 рр. сума доходів від основної операційної діяльності збільшилась на 74 млн. 4 тис. грн. або на 25,2%. Доходи від іншої операційної діяльності характеризуються збільшенням на 4 млн. 395 тис. грн., або на 99,9%. Дохід від інвестиційної діяльності збільшився на 1 млн. 132 тис. грн., або на 64,8%. Дохід від фінансової діяльності зменшився на 40 тис. грн., або на 61,5%.

Таблиця 3.1

Структура і динаміка доходів СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 - 2020 рр.

Види доходів	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення 2020 р. (+,-) до 2018 р.	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	абсо- лютне, тис. грн	відносне, %
Чистий дохід від основної операційної діяльності	293924	97,5	321511	94,2	367928	96,9	+74004	+25,2
Інші операційні доходи	4398	1,5	18000	5,3	8793	2,3	+4395	+99,9
Фінансові доходи	65	0,0	10	0,0	25	0,0	-40	-61,5
Інші доходи звичайної діяльності	1747	0,6	1689	0,5	2879	0,8	+1132	+64,8
Усього	300134	100,0	341210	100,0	379625	100,0	+79491	+26,5

В цілому у динаміці досліджуваних років доходи СТОВ «XXXXXXXXXX» зросли у 2020 році порівняно з 2018 роком на 79 млн. 491 тис. грн., або на 26,5%.

Використавши дані ф. № 2 Звіт про фінансові результати проаналізуємо у табл. 3.2 динаміку та структуру витрат та відрахувань СТОВ «XXXXXXXXXX».

Таблиця 3.2

**Динаміка та структура витрат і відрахувань
СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 - 2020 рр.**

Види витрат і відрахувань	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	172380	82,5	237453	85,0	224700	83,8	+52320	+30,4
Адміністративні витрати	12659	6,1	14122	5,1	19310	7,2	+6651	+52,5
Витрати на збут	4851	2,3	1372	0,5	661	0,2	-4190	-86,4
Інші операційні витрати	13701	6,6	16771	6,0	20201	7,5	+6500	+47,4
Фінансові витрати	4196	2,0	7861	2,8	1514	0,6	-2682	-63,9
Інші витрати	1091	0,5	1880	0,7	1902	0,7	+811	+74,3
Усього витрат	208878	100,0	279459	100,0	268288	100,0	+59410	+28,4

Аналіз витрат СТОВ «XXXXXXXXXX» показав, що у 2020 р. порівняно з

2018 р. їх сума збільшилася на 59 млн. 410 тис. грн. або на 28,4%. Зросла сума собівартості реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на 52 млн. 320 тис. грн. або на 30,4%. Зросла сума інших операційних витрат на 6 млн. 651 тис. грн., або на 52,5%. Зросла сума втрат від інвестиційної діяльності на 811 тис. грн. або на 74,3%. Зменшилась сума витрат на збут на 4 млн. 190 тис. грн., або на 86,4%, втрат від фінансової діяльності на 2 млн. 682 тис. грн., або на 63,9%.

Аналіз майна СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр. починається з аналізу складу, структури та динаміки загального капіталу (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Динаміка та структура майна СТОВ «XXXXXXXXXX»
за 2018 - 2020 рр. (станом на кінець року)**

Види активів	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Майно – всього	536075	100,0	576745	100,0	651350	100,0	+115275	21,5
1. Необоротні активи	282539	52,7	370635	64,3	423639	65,0	+141100	+49,9
1.1. Основні засоби	192608	35,9	268342	46,5	308462	47,4	+115854	+60,2
2. Оборотні активи	253536	47,3	206110	35,7	227711	35,0	-25825	-10,2
2.1. Запаси	164425	30,7	124656	21,6	111426	17,1	-52999	-32,2
2.1.1. Виробничі запаси	22972	4,3	19940	3,5	2574	0,4	-20398	-88,8
2.1.2. Незавершене виробництво	41397	7,7	40076	6,9	48799	7,5	+7402	+17,9
2.1.3. Готова продукція та товари	100056	18,7	64640	11,2	60053	9,2	-40003	-40,0
2.2. Поточні біологічні активи	25395	4,7	34886	6,0	41085	6,3	+15690	+61,8
2.2. Поточна дебіторська заборгованість	62474	11,7	32226	5,6	66039	10,1	+3565	+5,7
2.3. Грошові кошти	974	0,2	12881	2,2	8073	1,2	+7099	У 8,3 р.
2.4. Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	300	0,0	+300	Х
2.5 Інші оборотні активи	268	0,0	1461	0,3	788	0,1	+520	У 2,9 р.

Аналіз майнового стану показав, що у 2020 році вартість майна

СТОВ «XXXXXXXXXX» порівняно з 2018 роком збільшилась на 115 млн. 275 тис. грн. або на 21,5%. Вартість необоротних активів, яка представлена основними засобами, зросла на 141 млн. 100 тис. грн., або на 49,9%.

Вартість оборотних активів СТОВ «XXXXXXXXXX» зменшилась у 2020 році порівняно з 2018 роком на 25 млн. 825 тис. грн., або на 10,2%. Зниження відмічено у вартості запасів на 52 млн. 999 тис. грн., або на 32,3% які представлені виробничими запасами та готовою продукцією та товарами. Підвищення відмічено по вартості поточних біологічних активів на 15 млн. 690 тис. грн., або на 61,8%, поточної дебіторської заборгованості на 3 млн. 565 тис. грн., або на 5,7%. Підвищення відмічено по вартості грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 7 млн. 99 тис. грн., або у 8,3 рази. Вартість інших оборотних активів збільшилась на 520 тис. грн., або у 2,9 рази. Збільшилась вартість витрат майбутніх періодів на 300 тис. грн.

Динаміка та структура джерел формування капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» відображено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Динаміка та структура джерел формування капіталу
СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр. (станом на кінець року)**

Види пасивів	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Капітал – всього	536075	100,0	576745	100,0	651350	100,0	+115275	+21,5
1. Власний капітал	440980	82,3	499751	86,7	611391	93,9	+170411	+38,6
1.1. Зареєстрований капітал	10000	1,9	10000	1,7	14965	2,3	+4965	+49,7
1.2. Нерозподілений прибуток	379599	70,8	438370	76,0	545041	83,7	+165442	+43,6
2. Зобов'язання і забезпечення	95095	17,7	76994	13,3	39959	6,1	-55136	-58,0
2.1. Довгострокові зобов'язання	35254	6,6	-	-	-	-	-35254	-100
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	59841	11,2	76994	13,3	39959	6,1	-19882	-33,2
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	22296	4,2	37193	6,4	27274	4,2	+4978	+22,3

Аналіз даних табл. 3.4 показав, що загальна сума капіталу досліджуваного підприємства у 2020 р. збільшилась порівняно з 2018 р. на 115 млн. 275 тис. грн. або на 21,5%. Сума власного капіталу підприємства зросла на 170 млн. 411 тис. грн. або на 38,6%, за рахунок зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку. Сума зобов'язань та забезпечень СТОВ «XXXXXXXXXX» у 2020 році порівняно з 2018 роком зменшилась на 55 млн. 136 тис. грн., або на 58% за рахунок суми поточних зобов'язань та забезпечень, які представлені поточною кредиторською заборгованістю.

У структурі майна СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018-2020 рр. переважає питома вага необоротних активів – 52,7%, 64,3% та 65%.

У структурі пасивів СТОВ «XXXXXXXXXX» протягом досліджуваних років переважає питома вага власного капіталу підприємства 82,3%, 86,7% та 93,9%.

Проведемо аналіз показників структури джерел формування капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX», використовуючи дані табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Показники структури джерел формування капіталу
СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр.**

Показники	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+; -) 2020 р. до 2018 р.
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,823	0,867	0,939	+0,116
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<0,5	0,177	0,133	0,061	-0,116
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,216	0,154	0,065	-0,150
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	4,637	6,491	15,300	+10,663

Результати виконаних розрахунків свідчать про високий рівень фінансової стійкості СТОВ «XXXXXXXXXX» за показниками структури джерел формування капіталу. Так, значення коефіцієнта автономії вказує на те, що на кінець звітного року частка власного капіталу у валюті балансу становить 93,9%, це на 0,116 пункт більше порівняно з 2018 роком. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зменшився відповідно з 0,177 до 0,061, що

свідчить про підвищення рівня фінансової незалежності підприємства від кредиторів.

Позитивними є показники фінансового ризику та фінансової стабільності. Зокрема, коефіцієнт фінансового ризику знизився з 0,216 у 2018 році до 0,065 у 2020, при нормативі <1 .

Коефіцієнт фінансової стабільності протягом 2020 року є вище нормативного – на 14,300 пункти.

Використаємо дані табл. 3.6 для оцінки платоспроможності СТОВ «XXXXXXXXXX» систему показників, які мають назву коефіцієнтів ліквідності.

Таблиця 3.6

**Показники оцінки ліквідності та платоспроможності
СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр.**

Показники	Норматив-не значення	Роки			Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.
		2018	2019	2020	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$>0,2$	0,016	0,167	0,202	+0,186
Проміжний коефіцієнт покриття	$>0,7$	1,065	0,605	1,874	+0,810
Загальний коефіцієнт покриття	$\geq 1,5$	4,237	2,677	5,699	+1,462
Коефіцієнт платоспроможності	$\geq 0,1$	0,016	0,167	0,202	+0,186
Коефіцієнт критичної ліквідності	$\geq 0,8$	2,737	1,444	3,385	+0,648

Станом на 2020 рік коефіцієнт абсолютної ліквідності є вище нормативного на 0,002 пункти, тобто використавши грошові кошти підприємства не мало змогу погасити поточні зобов'язання (на 1 грн поточних зобов'язань припадало 0,2 грн. грошових коштів).

Проміжний коефіцієнт покриття є вище нормативного у 2020 році на 1,174 пункти. Розрахований показник показав, що відповідно на 1 грн поточних зобов'язань припадало відповідно до 2020 року 1,87 грн.(при нормативі $\geq 0,7$).

Загальний коефіцієнт покриття є вище нормативного протягом 2020 року. На 1 грн. поточних зобов'язань у 2020 р. припадає 5,7 грн. оборотних активів підприємства (при нормативі $\geq 1,5$).

В цілому, можна зробити висновок, що показники структури капіталу є вище нормативного значення та свідчать про те, що СТОВ «XXXXXXXXXX» є фінансово стійкий фінансовий стан та є незалежним від кредиторів. Показники ліквідності є вище нормативного, що характеризує фінансовий стан СТОВ «XXXXXXXXXX» як ліквідний і платоспроможний.

3.2. Аналіз структури та динаміки майна і джерел формування капіталу

В даний час багато з негативних зовнішніх причин падіння економічного зростання країни подолані, але можливість опинитися окремим суб'єктам підприємництва в передкризовому і кризовому економічному становищі залишається. Причинами такого стану можуть бути як зовнішні (скорочення обсягів виробництва; зростання інфляції; велике податкове навантаження, нестабільність регулюючого законодавства; зниження рівня реальних доходів населення; зростання безробіття; посилення монополізму на ринку; суттєве зниження попиту; зростання пропозиції товарів-субститутів; політична нестабільність; негативні демографічні тенденції; стихійні лиха; погіршення кримінальної ситуації тощо), так і внутрішні (неефективний маркетинг; неефективна структура поточних витрат, висока частка постійних витрат; низький рівень використання основних засобів; недостатньо диференційований асортимент продукції; неефективна фінансова стратегія; надмірна частка позичкового капіталу; зростання дебіторської заборгованості; неефективний фінансовий менеджмент), а наслідок - загроза банкрутства і ймовірність ліквідації підприємства.

Основною ознакою підприємств, які знаходяться у передкризовому стані – втрата їх платоспроможності. Але ж кризова ситуація виникає не відразу, а поступово. Для відновлення платоспроможності, або ж для уникнення такої ситуації, необхідно на підприємствах організовувати ефективну систему

антикризового управління. Доцільно, створення аналітичного відділу на підприємстві, або ж введення до штатного розпису посади аналітика.

Запорукою ефективності системи антикризового управління є якісне та своєчасне інформаційне забезпечення та достовірність даних бухгалтерського обліку та звітності.

Основою інформаційного забезпечення антикризового управління є фінансова звітність. А оскільки діагностика кризового стану починається з аналізу й оцінки структури балансу, то можна виділити «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», як основне джерело такої інформації. Узагальнимо можливості використання даних «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» для проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Таблиця 3.7

Показники оцінки фінансового стану в розрізі етапів аналізу «Балансу (Звіту про фінансовий стан)»

Напрямок аналізу	Результати аналізу
Аналіз структури та динаміки балансу (складу, структури та динаміки активів, пасивів, необоротних активів, основних засобів, оборотних активів), співвідношення власного і позикового капіталу	Позитивні та негативні ознаки і тенденції в майновому, фінансовому стані підприємства; визначення інтенсивності процесу оновлення основних засобів, їх придатності; оборотності активів; виявлення основних джерел формування власного капіталу та визначення впливу їх зміни на фінансову стійкість підприємства
Аналіз фінансової стійкості підприємства (показники структури джерел формування капіталу, показники стану оборотних активів, основного капіталу, визначення типу фінансової стійкості)	Спроможність підприємства здійснювати ефективну господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, готовності до погашення своїх боргів, а також щодо вірогідності збереження такого стану підприємства. Визначення виду фінансової стійкості в частині забезпеченості запасів відповідними джерелами їх формування
Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства (ліквідність балансу, показники ліквідності та платоспроможності)	Платоспроможність (недостатню платоспроможність, неплатоспроможність) за відповідним показником; підвищення (зниження) рівня платіжних можливостей (рівня платоспроможності) підприємства за відповідним показником з урахуванням використання відповідних груп платіжних засобів.
Діагностика фінансового стану підприємства (основні моделі)	
Модель Альтмана	Ймовірність банкрутства
Модель Спрінгейта	Стабільність, нестабільність фінансового стану, віднесення до категорії потенційних банкрутів, загроза банкрутства
Тести на ймовірність банкрутства Лису (ZL) і Таффлера (ZT).	перспектива діяльності; ймовірність банкрутства

Отже, отримані результати аналізу даних «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» дозволяють оцінити результативність роботи підприємства. Зроблені висновки дозволить розробити певний перелік антикризових заходів для покращання фінансового стану підприємства.

Основні завдання аналізу використання майна підприємства є: визначення рівня забезпеченості основними та оборотними засобами; відповідність складу, структури, рівня основних та оборотних засобів потребам виробничого процесу; оцінка ефективності використання ресурсів підприємства; встановлення резервів підвищення ефективності роботи підприємства.

Відтак, майновий стан суб'єкта господарювання визначає сукупність економічних показників, що відображають наявність і використання його ресурсів, а також реальні й потенційні фінансові можливості.

З урахуванням поділу видів майна за класифікаційними ознаками проаналізуємо склад, структуру та динаміку активів балансу СТОВ «XXXXXXXXXX», використавши форму № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)». Отже, загальна вартість активів СТОВ «XXXXXXXXXX» збільшилася на 536 млн. 75 тис. грн., або на 21,5%. Аналіз складу, структури та динаміки активів в розрізі класифікаційних ознак показав:

- за характером участі у господарському процесі та швидкості обороту активи поділяють на необоротні та оборотні, при цьому вартість необоротних зросла у 2020 році порівняно з 2018 роком на 141 млн. 100 тис. грн, або на 49,9 %, оборотних знизилась на 25 млн. 825 тис. грн. або на 10,2%. У структурі у 2018-2020 рр. переважала частка необоротних – 52,7%, 64,2 та 65%.

- за формою функціонування у СТОВ «XXXXXXXXXX» обліковано матеріальні, вартість яких за досліджуваний період зросла на 113 млн. 823 тис. грн, або на 25,3%, нематеріальні, які зросли на 5 млн. 126 тис. грн., або на 23,1% та фінансові, сума зростання відповідно – 5 млн. 215 тис. грн., або на 9,6%. У структурі переважає частка матеріальних, на кінець 2020 р. вона склала 86,6%, що на 1,2 пункти більше порівняно з 2018 роком;

**Склад, структуру та динаміку активів балансу СТОВ «XXXXXXXXXX»
за 2018 – 2020 рр. (станом на кінець року)**

Вид майна (активів)	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
За характером участі у господарському процесі та швидкості обороту								
Необоротні	282539	52,7	370635	64,2	423639	65,0	+141100	+49,9
Оборотні	253536	47,3	206110	35,8	227711	35,0	-25825	-10,2
Усього	536075	100	576745	100	651350	100	+115275	+21,5
За формою функціонування								
Матеріальні	449412	85,4	500739	62,4	563235	86,6	+113823	+25,3
Нематеріальні	22230	4,2	256410	31,9	27356	4,2	+5126	+23,1
Фінансові	54456	10,4	45827	5,7	59671	9,2	+5215	+9,6
Усього	526098	100	802976	100	650262	100	+124164	+23,6
За чутливістю до інфляційних процесів								
Монетарні	63448	12,4	45107	8,3	54112	8,8	-9336	-14,7
Немонетарні	449412	87,6	500739	91,7	563235	91,2	+113823	+25,3
Усього	512860	100	545846	100	617347	100,0	+104487	+20,4
За рівнем ліквідності								
Високоліквідні	974	0,2	12881	2,2	8073	1,2	+7099	У 8,3 р.
Середньоліквідні	62742	11,7	33687	5,8	66827	10,3	+4085	+6,5
Низьколіквідні	189820	35,4	159542	27,7	152511	23,4	-37309	-19,7
Важколіквідні	282539	52,7	370635	64,3	423939	65,1	+141400	+50,0
Усього	536075	100	576745	100	651350	100	+115275	+21,5

- за чутливістю до інфляційних процесів активи поділяються на монетарні та немонетарні. У 2020 році порівняно з 2018 роком вартість монетарних знизилась на 14,7%, тоді як немонетарних зросла на 113 млн. 823 тис. грн, або на 25,3%. У структурі переважає частка немонетарних, відповідно 87,6%, 91,7%, 91,2%,

- за рівнем ліквідності активи СТОВ «XXXXXXXXXX» поділяють:

1. Високоліквідні (грошові кошти), їх сума у 2020 році порівняно з 2018 роком зросла на 7 млн. 99 тис. грн., або у 8,3 рази.

2. Середньоліквідні (дебіторська заборгованість) – сума яких зросла на 4 млн. 85 тис. грн., або на 6,5%.

3. Низьколіквідні (запаси) – їх вартість знизилась на 37 млн. 309 тис. грн. або на 19,7%.

4. Важко-ліквідні (основні засоби) – вартість зросла на 141 млн. 400 тис.

грн. або на 50%.

У структурі активів переважають протягом досліджуваних років важко-ліквідні активи.

З урахуванням поділу видів джерел формування капіталу за класифікаційними ознаками проаналізуємо склад, структуру та динаміку пасивів балансу СТОВ «XXXXXXXXXX» (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

**Склад, структуру та динаміку пасивів балансу СТОВ «XXXXXXXXXX»
за 2018 – 2020 рр. (станом на кінець року)**

Вид джерел формування капіталу (пасивів)	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р	
	сума, тис. грн	у % до під-сумку	сума, тис. грн	у % до під-сумку	сума, тис. грн	у % до під-сумку	суми, тис. грн	у %
За характером формування (власністю)								
Власний капітал	440980	82,3	499751	86,7	611391	93,9	+170411	+38,6
Позиковий капітал	95095	17,7	76994	13,3	39959	6,1	-55136	-58,0
Усього	536075	100	576745	100	651350	100,0	+115275	+21,5
За рівнем відповідальності власного капіталу								
Зареєстрований капітал	10000	2,3	10000	2,0	14965	2,4	+4965	+49,7
Додатковий капітал	430984	97,7	489755	98,0	596426	97,6	+165442	+38,4
Усього	440984	100	499755	100	611391	100	+170407	+38,6
За тривалістю використання								
Постійний капітал	476234	88,8	499751	86,7	611391	93,9	+135157	+28,4
Змінний капітал	59841	11,2	76994	13,3	39959	6,1	-19882	-33,9
Усього	536075	100	576745	100	651350	100	+115275	+21,5
За періодом погашення зобов'язань								
Поточні зобов'язання	59841	62,9	76994	100	39959	100	-19882	-33,9
Довгострокові зобов'язання	35254	37,1	-	-	-	-	-	-100
Усього	95095	100	76994	100	39959	100	-55136	-58,0
За терміновістю оплати зобов'язань								
Найбільш термінові зобов'язання	38206	41,6	48937	66,4	35531	100	-2675	-7,0
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	18378	20	24800	33,6	-	-	-18378	-100
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	35254	38,4	-	-	-	-	-35254	-100
Усього	91838	100	73737	100	35531	100	-56307	-61,3

Отже, аналіз складу, структури та динаміки пасивів балансу СТОВ «XXXXXXXXXX» показав, що:

- у 2020 році сума власного капіталу збільшилась на 170 млн. 411 тис. грн., або на 38,6%, а вартість позикового капіталу зменшилася на 55 млн. 136 тис. грн., або на 58%.
- у структурі пасивів за характером формування пасивів протягом 2018 – 2020 рр. переважає частка власного капіталу та становить 82,3%, 86,7%, 93,9%.
- сума зареєстрованого капіталу підприємства збільшилась на 4 млн. 965 тис. грн., або на 49,7%, тоді як вартість додаткового збільшилася у 2020 році порівняно з 2018 роком на 165 млн 442 тис.грн., або на 38,4%.
- у структурі пасивів за тривалістю використання переважає частка постійного капіталу, на кінець 2020 року склала 93,9%, при цьому його сума збільшилася у 2020 році порівняно з 2018 роком на 135 млн 157 тис. грн, або 28,4%, сума змінного капіталу зменшилася на 33,9%;
- сума зобов'язань та забезпечень СТОВ «XXXXXXXXXX» зменшилася на 56 млн. 307 грн. або на 61,3% за рахунок суми найбільш термінових зобов'язань.

Критеріями оцінки фінансового стану підприємства у короткостроковій перспективі є його ліквідність та платоспроможність. Аналіз ліквідності СТОВ «XXXXXXXXXX» за три останні роки за даними ф. №1 «Баланс», проаналізувавши активи за рівнем ліквідності (табл. 3.10), пасивів за терміном оплати (табл. 3.11) та ліквідність балансу (табл. 3.12).

Аналіз активів за рівнем ліквідності СТОВ «XXXXXXXXXX» показав, що їх вартість збільшилась у 2020 р. порівняно з 2018 р. на 115 млн. 275 тис. грн., або на 21,5%. У розрізі активів відмічено підвищення вартості високоліквідних активів на 7 млн. 99 тис. грн. або у 8,3 рази та середньо-ліквідних активів – 4 млн. 85 тис. грн., або на 6,5%.

Зростання також відмічено по вартості важко-ліквідних активів на 141 млн. 400 тис. грн., або на 50%. Зменшення відмічено по вартості низько-

ліквідних на 37 млн. 309 тис. грн., або на 19,7%.

Таблиця 3.10

**Динаміка та структура активів для визначення ліквідності
СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 - 2020 рр. (станом на кінець року)**

Види активів за рівнем ліквідності	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення 2020 р. до 2018 р. (+, -)		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомої ваги, п.п.	у %
1. Високоліквідні активи	974	0,2	12881	2,2	8073	1,2	+7099	+1,0	У 8,3 р.
2. Середньоліквідні активи	62742	11,7	33687	5,8	66827	10,3	+4085	-1,4	+6,5
3. Низьколіквідні активи	189820	35,4	159542	27,7	152511	23,4	-37309	-12,0	-19,7
4. Важколіквідні, або активи, що важко реалізуються	282539	52,7	370635	64,3	423939	65,1	+141400	+12,4	+50,0
Разом	536075	100	576745	100	651350	100	+115275	X	+21,5

У структурі активів підприємства за 2018-2020 рр. переважала частка важко-ліквідних активів – 52,7%, 64,3% та 65,1%.

Таблиця 3.11

**Динаміка та структура пасивів за терміновістю СТОВ «XXXXXXXXXX»
за 2018 - 2020 рр. (станом на кінець року)**

Види пасивів за терміном оплати	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення 2020 р. о 2018 р. (+, -)		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомої ваги, пунктів	у %
1. Найбільш строкові зобов'язання	38206	7,2	48937	8,5	35531	5,5	-2675	-1,7	-7,0
2. Короткострокові зобов'язання	18378	3,4	24800	4,4	-	-	-18378	-3,4	-100
3. Довгострокові зобов'язання	35254	6,6	-	-	-	-	-35254	-6,6	-100
3. Постійні пасиви	440980	82,8	499751	87,1	611391	94,5	+170411	+11,7	+38,6
Разом	532818	100	573488	100	646922	100	+114104	X	+21,4

Аналіз пасивів за терміном оплати СТОВ «XXXXXXXXXX» показав, їх

сума у 2020 р. порівняно з 2018 р. збільшилась на 114 млн. 104 тис. грн., або на 21,4%, за рахунок вартості найбільш строкових зобов'язань, які знизились на 2 млн. 675 тис. грн., або на 7%. Зниження також відмічено по вартості короткострокових зобов'язань на 18 млн. 378 тис. грн., довгострокових зобов'язань на 35 млн. 254 тис. грн. Вартість постійних пасивів зросла на 170 млн. 411 тис. грн., або на 38,6%.

У структурі пасивів СТОВ «XXXXXXXXXX» протягом 2018 -2020 рр. переважає частка постійних пасивів – 82,8%, 87,1% та 94,5%.

Баланс підприємства, на думку багатьох вчених, вважається абсолютно ліквідним, якщо: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$, тобто актив відповідної ліквідності повинен покривати пасив відповідної терміновості.

Оцінка ліквідності СТОВ «XXXXXXXXXX» Шишацького району представлено у табл. 3.12.

Таблиця 3.12

Оцінка ліквідності балансу СТОВ «XXXXXXXXXX»

за 2018 - 2020 рр., тис. грн

Умовні позначення	Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів	Роки		
		2018	2019	2020
A1-П1	Високоліквідних активів	-37232	-36056	-27458
A2-П2	Середньоліквідних активів	+44364	+8887	+66827
A3-П3	Низьколіквідних активів	+154566	+159542	+152511
	Разом	+158441	+129116	+187452

Отже, аналіз ліквідності балансу показав, що протягом досліджуваних років баланс СТОВ «XXXXXXXXXX» має ознаки ліквідного, що пояснюється надлишком платіжних засобів.

3.3. Оцінювання оборотності та ефективності використання активів і пасивів

Ефективність є економічною категорією. Вона відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на їх ресурсами.

Ефективність використання майна підприємства характеризується часткою інтенсивних (ресурсовіддача) і екстенсивних (збільшенням розміру майна) чинників у збільшенні виручки від реалізації продукції. За допомогою способу ланцюгових підстановок та табл. 3.13 визначимо вплив середньорічної вартості майна та ресурсовіддачі на зміну чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) СТОВ «XXXXXXXXXX».

Таблиця 3.13

Вихідна інформація для факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018, 2020 рр.

Показник	Умовні позначення	Роки		Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		2018	2020	абсолютне	відносне
Середньорічна вартість майна, тис. грн	М	477618	614047,5	+136429,5	+28,6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	ЧД	263092,5	344719,5	+81627	+31,0
Ресурсовіддача,	PB	0,55	0,56	+0,01	+1,8

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) СТОВ «XXXXXXXXXX»:

$$\text{ЧД} = \text{М} \times \text{PB}. \quad (3.1)$$

За даними табл. 3.13 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{М}_1 \times \text{PB}_0 \quad (3.2)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 614047,5 \times 0,55 = 337726,1.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) СТОВ «XXXXXXXXXX», тис. грн:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (3.3)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 344719,5 - 263092,5 = +81627.$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості майна:

$$\Delta \text{ЧД}_\text{М} = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0 \quad (3.4)$$

$$\Delta \text{ЧД}_\text{М} = 337726,1 - 263092,5 = +74633,6.$$

2. Ресурсовіддачі:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}} \quad (3.5)$$

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} 344719,5 - 337726,1 = +6993,4.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧД}_\text{м} + \Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} \quad (3.6)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 74633,6 + 6993,4 = +81627$$

Факторний аналіз чистого доходу СТОВ «XXXXXXXXXX» показав, що за рахунок збільшення середньорічної вартості майна підприємства у 2020 році порівняно з 2018 роком на 136 млн. 429,5 тис. грн., або на 28,6%, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився на 74 млн. 633,6 тис. грн.; за рахунок підвищення ресурсовіддачі на 0,01 грн., або на 1,8%, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився на 6 млн. 993,4 тис. грн. Перевірка підтвердила правильність розрахунку.

За даними табл. 3.14 проведемо аналіз оборотності оборотних активів СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр.

Таблиця 3.14

Оборотність оборотних активів СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018 – 2020 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
	2018	2019	2020	абсолютне	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, тис. грн	263092,5	307717,5	344719,5	+81627	+31,0
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	216594,5	229823	216910,5	+316	+0,1
Коефіцієнт обертання оборотних коштів	1,215	1,339	1,589	+0,374	x
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	296	269	227	-69	-23,3

Коефіцієнт обертання оборотних коштів збільшився з 1,215 у 2018 році до 1,589 у 2020 році, тобто на 0,374 пункти, а тривалість одного обороту оборотних активів зменшилась на 69 дні або на 23,3%.

Вказані зміни показників свідчать про прискорення оборотності, що пояснюється збільшенням середньорічної вартості оборотних активів (на 0,1%) порівняно з зростанням суми чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг (на 31%).

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) СТОВ «XXXXXXXXXX»:

$$\text{ЧД} = \text{ОА} \times \text{Коб.} \quad (3.7)$$

За даними табл. 3.14 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{ОА}_1 \times \text{Коб}_0. \quad (3.8)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 216910,5 \times 1,215 = 263546,3.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (3.9)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 344719,5 - 263092,5 = +81627,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості оборотних активів:

$$\Delta \text{ЧДоа} = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0. \quad (3.10)$$

$$\Delta \text{ЧДоа} = 263546,3 - 263092,5 = +453,8.$$

2. Коефіцієнта обертання оборотних активів:

$$\Delta \text{ЧДко} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}}. \quad (3.11)$$

$$\Delta \text{ЧДко} = 344719,5 - 263546,3 = +81173,2.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧДм} + \Delta \text{ЧДрв}. \quad (3.12)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 453,8 + 81173,2 = +81627.$$

Факторний аналіз чистого доходу СТОВ «XXXXXXXXXX» показав, що за рахунок зростання середньорічної вартості оборотних активів підприємства у 2020 році порівняно з 2018 роком на 316 тис. грн. або на 0,1% сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції збільшилася на 453,8 тис. грн.; за рахунок збільшення коефіцієнта обертання оборотних активів на -0,374 пункти,

сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції зменшилася на 81 млн. 173,2 тис. грн. Перевірка підтвердила правильність розрахунку.

Величина відносного вивільнення з обороту (-) або додаткового залучення в оборот (+) оборотних активів визначається як добуток одноденного обороту у звітному періоді на різницю тривалості одного обороту у звітному і базовому періодах:

$$\Delta OA = \frac{ЧД_1}{360} x (T_1 - T_0), \quad (3.13)$$

де ΔOA - вивільнення (-) або додаткове залучення (+) оборотних активів в результаті зміни їх оборотності, тис. грн.;

$ЧД_1$ - чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у звітному році, тис. грн.;

T_1 і T_0 –тривалість одного обороту оборотних активів відповідно у звітному та базисних роках, днів.

За даними табл. 3.14:

$$\Delta OA = \frac{344719,5}{360} x (227 - 296) = - 66 \text{ млн. } 71,3 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, внаслідок прискорення оборотності оборотних активів у 2020 році порівняно з 2018 роком досліджуване підприємство залучило для потреб виробництва 66 млн. 71,3 тис. грн. оборотних активів.

Додаткова потреба (вивільнення) оборотних активів при умові прогнозованого збільшення чистого доходу визначається за формулою:

$$\Delta OA_{\text{заг}} = \frac{(\overline{OA} - \Delta Z) x \Delta ЧД}{ЧД} - \Delta Z, \quad (3.14)$$

де $\Delta OA_{\text{заг}}$ - загальна додаткова потреба (+) або вивільнення (-) оборотних активів;

$\overline{OA}$ - фактична середньорічна вартість оборотних активів;

ΔZ – резерв вивільнення понаднормативних запасів оборотних коштів;

$\Delta ЧД$ – резерв збільшення чистого доходу;

$ЧД$ – фактичний чистий дохід.

На зміну оборотності оборотних активів впливають два фактори:
1) середньорічна вартість оборотних активів; 2) чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Зокрема, факторний аналіз тривалості одного обороту оборотних активів за календарні роки проводиться з використанням детермінованої моделі:

$$T = \frac{360 \times \overline{OA}}{ЧД} \quad (3.15)$$

Для визначення впливу на зміну тривалості одного обороту оборотних активів доцільно використати спосіб ланцюгових підстановок. При цьому, за даними табл. 3.14:

$$T_{ум} = \frac{360 \times \overline{OA_1}}{ЧД_0} = \frac{360 \times 216910,5}{263092,5} = \frac{78087780}{263092,5} = +297.$$

Тоді, загальна зміна (+;-) тривалості одного обороту оборотних активів СТОВ «XXXXXXXXXX», днів:

$$\Delta T = T_1 - T_0. \quad (3.16)$$

$$\Delta T = 227 - 296 = -69.$$

У тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості оборотних активів:

$$\Delta T_{OA} = T_{ум} - T_0; \quad (3.17)$$

$$\Delta T_{OA} = 297 - 296 = 1.$$

2. Чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$\Delta T_{чД} = T_1 - T_{ум}. \quad (3.18)$$

$$\Delta T_{чД} = 277 - 297 = -20.$$

Пришвидшення оборотності оборотних активів у досліджуваному підприємстві на 69 дні, або на 23,3% відбулося під впливом наступних факторів:

- в результаті зростання середньорічної вартості оборотних активів на 1 млн. 316 тис. грн. або на 0,1%, тривалість одного обороту збільшилася на 1 день;

- зростання чистого доходу від реалізації послуг на 81 млн 627 тис. грн, або на 31%, тривалість одного обороту знизилася на 20 днів.

Модель факторного аналізу показника загальної рентабельності капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX»:

$$PK = \frac{\Phi P}{K} \times 100 = \frac{\Phi P \times \text{ЧД}}{K \times \text{ЧД}} \times 100 = \frac{\Phi P}{\text{ЧД}} \times 100 \times \frac{\text{ЧД}}{K} = PP \times KOK \quad (3.19)$$

де РК – загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX», %; ФР – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (у досліджуваному підприємстві), тис. грн.; К – середньорічна вартість капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX», тис. грн.; ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації послуг з ремонту; РП – рентабельність реалізації, %; КОК – коефіцієнт окупності капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX».

Отже, на зміну загальної рентабельності капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» впливають два фактори: рентабельність продажу та коефіцієнт окупності (обертання) капіталу.

Розрахунок впливу факторів на зміну результативного показника проведемо за допомогою способів ланцюгових підстановок з використанням вихідних даних СТОВ «XXXXXXXXXX» (табл. 3.15).

Таблиця 3.15

Вихідні дані для факторного аналізу загальної рентабельності сукупного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018, 2020 рр.

Показники	Умовні позначення	Роки		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
		2018	2020	абсолютне	відносне, %
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн	ФР	91256	111337	+20081	+22,0
Чистий дохід (виручка) від реалізації послуг, тис. грн	ЧД	263092,5	344719,5	+81627	+31,0
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн	К	477618	614047,5	+136429,5	+28,6
Загальна рентабельність капіталу, %	РК	19,1	18,1	-1,0	x
Рентабельність реалізації, %	РР	34,7	32,3	-2,4	x
Коефіцієнт окупності капіталу	КОК	0,551	0,561	+0,010	x

За даними табл. 3.15 проводиться розрахунок умовного показника

загальної рентабельності капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX», %:

$$PK_{ym} = PP_1 \times KOK_0 \quad (3.20)$$

$$PK_{ym} = 32,3 \times 0,551 = 17,79.$$

Загальна зміна (+;-) загальної рентабельності капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX», пунктів:

$$\Delta PK = PK_1 - PK_0 \quad (3.21)$$

$$\Delta PK = 18,1 - 19,1 = -1,0$$

у тому числі за рахунок факторів:

- рентабельності продажу:

$$\Delta PK_{PI} = PK_{ym} - PK_0 \quad (3.22)$$

$$\Delta PK_{PI} = 17,79 - 19,1 = -1,31,$$

- коефіцієнта окупності (обертання) капіталу :

$$\Delta PK_{KOK} = PK_1 - PK_{ym} \quad (3.23)$$

$$\Delta PK_{KOK} = 18,1 - 17,79 = +0,31.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta PK = \Delta PK_{PI} + \Delta PK_{KOK} \quad (3.24)$$

$$\Delta PK = -1,31 + 0,31 = -1.$$

Отже, зменшення загальної рентабельності сукупного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» із 19,1% у 2018 році до 18,1% у 2020 році, тобто на 1 пункт, пояснюється впливом наступних чинників:

- за рахунок зниження рентабельності реалізації на 2,4 пункти, загальна рентабельність сукупного капіталу зменшилася на 1,31 пункти;
- внаслідок збільшення коефіцієнта окупності (обертання) капіталу на 0,010 пункти, загальна рентабельність сукупного капіталу збільшилась на 0,31 пункти.

За допомогою способу ланцюгових підстановок визначимо вплив факторів на зміну показника загальної рентабельності (збитковості) власного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX».

Модель факторного аналізу загальної рентабельності (збитковості) власного капіталу:

$$\frac{\Phi P}{BK} \times 100 = \frac{\Phi P}{K} \times 100 \times \frac{K}{BK} = \frac{\Phi P}{ЧД} \times 100 \times \frac{ЧД}{K} \times \frac{K}{BK} = \frac{\Phi P}{ЧД} \times 100 \times \frac{ЧД}{ОА} \times \frac{ОА}{K} \times \frac{K}{BK}$$

$$РВК = \frac{\Phi P}{ЧД} \times 100 \times \frac{ЧД}{ОА} \times \frac{ПЗ}{K} \times \frac{ОА}{K} \times \frac{K}{BK} = РК \times КФЗ = РР \times КОК \times КФЗ = РР \times КОА \times Ч^{ОА} \times ККФ =$$

$$= РР \times КОА \times КЗЛХЧ^3 \times КФЗ$$

, (3.25)

Отже, на зміну показника загальної рентабельності власного капіталу (РВК) СТОВ «XXXXXXXXXX» впливають такі фактори: рентабельність реалізації; коефіцієнт обертання оборотних активів; коефіцієнт загальної ліквідності; частка поточних зобов'язань та забезпечень у капіталі; коефіцієнт фінансової залежності. Розрахунок впливу факторів на зміну результативного показника проведемо за допомогою способу ланцюгових підстановок - табл. 3.16.

Таблиця 3.16

Вихідна інформація для факторного аналізу прибутку (збитку) від господарської діяльності СТОВ «XXXXXXXXXX»

Показники	Умовні позначення	Роки		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
		2018	2020	абсолютне	відносне, %
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн	ФР	91256	111337	+20081	+22,0
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн	ЧД	263092,5	344719,5	+81627	+31,0
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн	К	477618	614047,5	+136429,5	+28,6
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	ВК	396586	330681	-65905	-16,6
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	ОА	216594,5	216910,5	+316	+0,1
Середньорічна вартість поточних зобов'язань, тис. грн	ПЗ	57948,5	58476,5	+528	+0,9
Загальна рентабельність власного капіталу, %	РВК	23,0	33,7	+10,7	x
Рентабельність реалізації, %	РР	34,7	32,3	-2,4	x
Коефіцієнт обертання оборотних активів	КОА	1,215	1,589	+0,374	x
Коефіцієнт загальної ліквідності	КЗЛ	3,738	3,709	-0,029	x
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень у капіталі	Ч ³	0,121	0,095	-0,026	x
Коефіцієнт фінансової залежності	КФЗ	1,204	1,857	+0,653	x

За даними табл. 3.16 розрахуємо умовні показники загальної рентабельності власного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX», %:

$$PBK_{yM1} = PP_1 \times KOA_0 \times K3L_0 \times \check{C}_0^3 \times K\Phi Z_0 \quad (3.26)$$

$$PBK_{yM1} = 32,3 \times 1,215 \times 3,738 \times 0,121 \times 1,204 = 21,371.$$

$$PBK_{yM2} = PP_1 \times KOA_1 \times K3L_0 \times \check{C}_0^3 \times K\Phi Z_0 \quad (3.27)$$

$$PBK_{yM2} = 32,3 \times 1,589 \times 3,738 \times 0,121 \times 1,204 = 27,950.$$

$$PBK_{yM3} = PP_1 \times KOA_1 \times K3L_1 \times \check{C}_0^3 \times K\Phi Z_0 \quad (3.28)$$

$$PBK_{yM3} = 32,3 \times 1,589 \times 3,709 \times 0,121 \times 1,204 = 27,733.$$

$$PBK_{yM4} = PP_1 \times KOA_1 \times K3L_1 \times \check{C}_1^3 \times K\Phi Z_0 \quad (3.29)$$

$$PBK_{yM4} = 32,3 \times 1,589 \times 3,709 \times 0,095 \times 1,204 = 21,774.$$

Загальна зміна (+;-) рентабельності (збитковості) власного капіталу, %:

$$\Delta PBK = PBK_1 - PBK_0 \quad (3.30)$$

$$\Delta PBK = 33,7 - 23 = +10,7,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) рентабельності реалізації:

$$\Delta PBK_{pp} = PBK_{yM1} - PBK_0 \quad (3.31)$$

$$\Delta PBK_{pp} = 21,371 - 23 = -1,629,$$

2) коефіцієнта обертання оборотних активів:

$$\Delta PBK_{koa} = PBK_{yM2} - PBK_{yM1} \quad (3.32)$$

$$\Delta PBK_{koa} = 27,950 - 21,371 = +6,579,$$

3) коефіцієнта загальної ліквідності:

$$\Delta PBK_{k3L} = PBK_{yM3} - PBK_{yM2} \quad (3.33)$$

$$\Delta PBK_{k3L} = 27,733 - 27,950 = -0,217,$$

4) коефіцієнта поточних зобов'язань та забезпечень у капіталі:

$$\Delta PBK_{\check{C}^3} = PBK_{yM4} - PBK_{yM3} \quad (3.34)$$

$$\Delta PBK_{\check{C}^3} = 21,774 - 27,733 = -5,959,$$

5) коефіцієнта фінансової залежності:

$$\Delta PBK_{k\Phi Z} = PBK_1 - PBK_{yM4} \quad (3.35)$$

$$\Delta PBK_{k\Phi Z} = 33,7 - 21,774 = +11,926.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta PVK = \Delta PVK_{pp} + \Delta PVK_{koa} + \Delta PVK_{kzl} + \Delta PVK_{\text{ч}^3} + \Delta PVK_{kфз} \quad (3.36)$$

$$\Delta PVK = -1,629 + 6,579 - 0,217 - 5,959 + 11,926 = +10,7.$$

Отже, збільшення рентабельності власного капіталу СТОВ «XXXXXXXXXX» з 23% у 2018 році до 33,7% у 2020 році, тобто на 10,7 пункти пояснюється впливом наступних чинників:

- за рахунок зниження рентабельності реалізації на 2,4 пункти, рентабельність власного капіталу зменшилася 1,629 пункти;
- за рахунок підвищення коефіцієнта обертання оборотних активів на 0,374 пункти, рентабельність власного капіталу збільшилась на 6,579 пункти;
- за рахунок зниження коефіцієнта загальної ліквідності на 0,029 пункти, рентабельність власного капіталу зменшилась на 0,217 пункти;
- за рахунок зниження частки поточних зобов'язань та забезпечень у капіталі на 0,026 пункти, рентабельність власного капіталу знизилася на 5,959 пункти;
- за рахунок збільшення коефіцієнта фінансової залежності на 0,653 пункти, рентабельність власного капіталу зросла на 11,926 пункти;
- перевірка підтвердила правильність розрахунків.

Важливими показниками ефективності використання основних засобів і запасів є їх вплив на фінансовий стан підприємства.

Модель факторного аналізу загальної рентабельності (збитковості) основних засобів і запасів СТОВ «XXXXXXXXXX»:

$$PO33 = \frac{ФР}{ОЗ + З} \times 100 = \frac{ФР : ЧД}{ОЗ : ЧД + З : ЧД} \times 100 = \frac{РР}{КФ + КЗ}, \quad (3.37)$$

Розрахунок впливу факторів на зміну результативного показника проводиться за допомогою способу ланцюгових підстановок СТОВ «XXXXXXXXXX» у з використанням інформації табл. 3.17.

За даними табл. 3.17 проводиться розрахунок умовних показників загальної рентабельності виробничих фондів СТОВ «XXXXXXXXXX», %:

$$PO33_{ум1} = \frac{РР_1}{КФ_0} + КЗ_0 \quad (3.38)$$

$$PO33_{yM1} = \frac{32,3}{0,716} + 0,544 = 45,656.$$

Таблиця 3.17

**Вихідна інформація для факторного аналізу загальної рентабельності
(збитковості) основних засобів і запасів СТОВ «XXXXXXXXXX»**

Показники	Умовні позначення	Роки		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2018 р.	
		2018	2020	абсолютне	відносне, %
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн	ФР	91256	111337	+20081	+22,0
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн	ЧД	263092,5	344719,5	+81627	+31,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	ОЗ	188504,5	165085	-23419,5	-12,4
Середньорічна вартість запасів, тис. грн	З	143147,5	128041	-15106,5	-10,5
Загальна рентабельність основних засобів і запасів, %	PO33	27,5	38,0	+10,5	x
Рентабельність реалізації, %	PP	34,7	32,3	-2,4	x
Коефіцієнт фондомісткості продукції	КФ	0,716	1,483	+0,767	x
Коефіцієнт завантаженості запасів	КЗ	0,544	0,371	-0,173	x

$$PO33_{yM2} = \frac{PP_1}{K\Phi_1} + K3_0 \quad . \quad (3.39)$$

$$PO33_{yM2} = \frac{32,3}{1,483} + 0,544 = 22,324.$$

Загальна зміна (+,-) загальної рентабельності основних засобів і запасів СТОВ «XXXXXXXXXX», пунктів:

$$\Delta PO33 = PO33_1 - PO33_0. \quad (3.40)$$

$$\Delta PBF = 38 - 27,5 = +10,5.$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) рентабельності реалізації:

$$\Delta PO33_{PP} = PO33_{yM1} - PO33_0. \quad (3.41)$$

$$\Delta PO33_{PP} = 45,656 - 27,5 = +18,156,$$

2) коефіцієнта фондомісткості продукції:

$$\Delta PO33_{K\Phi} = PO33_{yM2} - PO33_{yM1}. \quad (3.42)$$

$$\Delta PO33_{K\Phi} = 22,324 - 45,656 = -23,332.$$

3) коефіцієнта завантаженості запасів:

$$\Delta PO33_{K3} = PO33_1 - PO33_{yM2}. \quad (3.43)$$

$$\Delta PO33_{K3} = 38 - 22,324 = +15,676.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta PO33 = \Delta PO33_{PP} + \Delta PO33_{KF} + \Delta PO33_{K3}. \quad (3.44)$$

$$\Delta PBF = 18,156 - 23,332 + 15,676 = +10,5.$$

Загальна рентабельність основних засобів і запасів СТОВ «XXXXXXXXXX» збільшилась з 27,5% у 2018 році до 38% у 2020 році, тобто на 10,5 пункти, а саме:

- за рахунок зниження коефіцієнта завантаженості запасів на 0,173 пункти, рентабельність основних засобів і запасів збільшилась на 15,676 пункти;

- за рахунок зниження рентабельності реалізації на 2,4%, загальна рентабельність основних засобів і запасів збільшилася на 18,156 пункти;

- за рахунок збільшення коефіцієнта фондомісткості продукції на 0,767 пункти, рентабельність основних засобів і запасів зменшилася на 23,332 пункти;

- перевірка підтвердила правильність розрахунку.

Результати проведеного факторного аналізу показників можуть бути рекомендовані для обґрунтування управлінських рішень в частині підвищення ефективності використання основних засобів і запасів досліджуваного підприємства - СТОВ «XXXXXXXXXX».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки:

1. Баланс — це фіксування на певну дату активів і пасивів, які складаються з окремих статей, а також рівність активів і пасивів у грошовій оцінці. Баланс як одна із центральних економічних категорій використовується в економічному житті з давніх часів. У сучасній Україні зміни в структурі Балансу здійснювалися декілька разів. Останні зміни відбулись у 2013 році, в результаті прийняття НП(С)БО 1 фінансова звітність зазнала деяких трансформаційних змін, пов'язаних з переходом України на МСФЗ.

2. Загалом балансові теорії, обґрунтовуючи в різний спосіб метод подвійного запису, суттєво вплинули на теорію обліку загалом. Константою в різних теоріях було те, що ці зміни не можуть порушити балансового рівняння між активом і пасивом. Значення балансу полягає в тому, що він є інформаційною базою фінансового аналізу, основною метою якого є вчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності та знаходження резервів для поліпшення фінансового стану і платоспроможності підприємства.

3. Визначено, що основним елементом фінансової звітності є стаття. Вона відповідає критеріям, встановленим НП(С)БО 1 і є неподільним показником, що характеризує окремий вид активів (активна стаття) або вид капіталу чи зобов'язань (пасивна стаття). Критеріями відповідності є: існування ймовірності отримання пов'язаних з нею в майбутньому економічних вигод; оцінка статті може бути достовірно визначена.

4. Якісними характеристиками інформації, що формуються під впливом управлінського середовища є: повнота, відкритість, неупередженість, прозорість, підзвітність, регламентація. Проте, якісними характеристиками інформації, що формуються під впливом облікового середовища, є: точність, обґрунтованість, придатність, надійність, однорідність, адекватність, взаємоузгодженість, передбачуваність.

5. Встановлено, що бухгалтерський облік у СТОВ «XXXXXXXXXX»

ведеться головним бухгалтером у відповідності до чинного законодавства та Наказу про облікову політику.

5. Процес складання балансу умовно поділяється на 3 етапи: 1. Складається попередній не скоригований баланс (основні коригування проводять на рахунках доходів і витрат майбутніх періодів, отриманих і виданих авансів, у частині «оцінених об'єктів») 2. Формування скоригованого балансу після проведених коригувань, що є основою для формування Звіту про фінансові результати. 3. Складання заключного балансу. Після відображення фінансових результатів на рахунку 44 та розподілу прибутку складають заключний баланс, дані якого переносять до форми 1.

6. Баланс СТОВ «XXXXXXXXXX» традиційно представляється у вигляді двох – актив, який включає інформацію про залишки нематеріальних активів, незавершеного будівництва, основних засобів, довгострокових біологічних активів, запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів та пасив – залишки про власний капітал підприємства та довгострокові та поточні зобов'язання.

9. Для формування та подання електронної звітності до державних органів у СТОВ «XXXXXXXXXX» використовується програма «М.Е.Дос».

5. Проведено діагностику фінансового-економічної діяльності СТОВ «XXXXXXXXXX» за 2018-2020 рр. Станом на 2020 рік є прибутковим та рентабельним, незалежним від зовнішніх кредиторів, ліквідним та платоспроможним.

10. Аналіз майнового стану СТОВ «XXXXXXXXXX» показав:

- у структурі активів за характером участі у господарському процесі та швидкості обороту у 2018-2020 рр. переважала частка необоротних; за формою функціонування переважає частка матеріальних, на кінець 2020 р. вона склала 86,6%, за чутливістю до інфляційних процесів вартість монетарних активів знизилась на 14,7%, тоді як немонетарних зросла на 25,3%.

- у 2020 році сума власного капіталу збільшилась на 38,6%, у структурі пасивів переважає частка власного капіталу та становить 82,3%, 86,7%, 93,9%.

Позитивною динамікою є зменшення суми зобов'язань на 61,3%;

- аналіз ліквідності балансу показав, що протягом досліджуваних років баланс СТОВ «XXXXXXXXXX» має ознаки ліквідного, що пояснюється надлишком платіжних засобів;

- чистий дохід від реалізації продукції збільшився у 2020 році порівняно з 2018 роком за рахунок збільшення середньорічної вартості майна та підвищення ресурсовіддачі;

- внаслідок прискорення оборотності оборотних активів у 2020 році порівняно з 2018 роком досліджуване підприємство залучило для потреб виробництва 66 млн. 71,3 тис. грн. оборотних активів;

- факторний аналіз показав тенденцію до зменшення загальної рентабельності сукупного капіталу на 1 пункт за рахунок зниження рентабельності реалізації;

- збільшенню рентабельності власного капіталу на 10,7 пункти сприяло підвищення коефіцієнта обертання оборотних активів та зростання коефіцієнта фінансової залежності.

Для покращення організації роботи щодо складання фінансової звітності, можна зробити наступні пропозиції:

1. З метою забезпечення підтвердження впевненості у тому, що на підприємстві дотримуються необхідних принципів ведення бухгалтерії і складання фінзвітності необхідно проводити внутрішньогосподарський контроль, визначити джерела інформації, методичні прийоми отримання, узагальнення та реалізації результатів.

2. При проведенні інвентаризації рекомендовано розробка посадової інструкції члена інвентаризаційної комісії, яка б визначала обов'язки та відповідальність членів постійно діючих та робочих інвентаризаційних комісій.

3. Результати проведеного факторного аналізу показників можуть бути рекомендовані для обґрунтування управлінських рішень в частині підвищення ефективності використання основних засобів і запасів досліджуваного підприємства - СТОВ «XXXXXXXXXX».